

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Diplomová práce

Bc. Jana Šímová

2008

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Institut managementu zdravotnických služeb

Finanční analýza nemocnice:

Klatovská nemocnice, a. s.

Vypracovala:

Bc. Jana Šímová

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Ondřej Lešetický

Klatovy, duben 2008

Prohlášení

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma

»**Finanční analýza nemocnice: Klatovská nemocnice, a. s.**«

jsem vypracovala samostatně.

Použitou literaturu a podkladové materiály

uvádím v příloženém seznamu literatury.

Klatovy, duben 2008

podpis studenta

Anotace

Finanční analýza nemocnice:

Klatovská nemocnice, a. s.

Podrobná analýza fungování a financování nemocnice.

duben 2008

Poděkování

Za cenné rady, náměty a inspiraci
bych chtěla poděkovat

Ing. Ondřeji Lešetickému.

a

prim. MUDr. Rudolfu Stříteckému

při zpracování této diplomové práce.

Dále bych chtěla poděkovat

Ing. Monice Holubové

za poskytnutí potřebných materiálů

pro diplomovou práci.

OBSAH

ÚVOD	1
1. FINANČNÍ ANALÝZA	3
1.1. UŽIVATELÉ FINANČNÍ ANALÝZY	4
1.1.1. Manažeri.....	4
1.1.2. Investoři.....	4
1.1.3. Banky a jiní věřitelé	4
1.1.4. Obchodní partneři.....	4
1.1.5. Zaměstnanci.....	5
1.1.6. Konkurenti	5
1.1.7. Stát a jeho orgány	5
1.2. ZDROJE VSTUPNÍCH DAT	5
1.2.1. Rozvaha	6
1.2.2. Výkaz zisků a ztrát.....	7
1.2.3. Příloha.....	7
1.2.4. Přehled o peněžních tocích.....	8
1.3. FINANČNÍ ZDRAVÍ A TÍSEŇ PODNIKU	8
2. TRANSFORMACE PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE NA AKCIOVOU SPOLEČNOST.....	9
2.1. AKCIOVÁ SPOLEČNOST.....	10
2.1.1. Akcie	10
2.1.2. Založení společnosti	11
2.1.3. Vznik společnosti.....	11
2.1.4. Orgány společnosti.....	11
2.1.5. Zrušení společnosti	12
2.1.6. Zánik společnosti	12
2.2. PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE.....	13
2.2.1. Vznik a základní znaky příspěvkových organizací	13
2.2.2. Zrušení a zánik.....	14
3. PŘEHLED METOD FINANČNÍ ANALÝZY	15
3.1. METODY FINANČNÍ ANALÝZY	15
3.2. METODY TECHNICKE FINANČNÍ ANALÝZY	15
3.2.1. Elementární metody	15
3.2.2. Vyšší metody.....	16
4. ELEMENTÁRNÍ METODY TECHNICKE FINANČNÍ ANALÝZY.....	17
4.1. ANALÝZA ABSOLUTNÍCH UKAZATELŮ	17
4.2. ANALÝZA ROZDÍLOVÝCH UKAZATELŮ.....	18
4.3. ANALÝZA POMĚROVÝCH UKAZATELŮ	19
4.3.1. Analýza likvidity.....	19
4.3.2. Analýza rentability	21
4.3.3. Analýza aktivity.....	24
4.3.4. Analýza zadluženosti	27
4.3.5. Analýza produktivity práce	29
4.3.6. Analýza autarkie	30
4.4. PYRAMIDOVÉ ROZKLADY UKAZATELŮ	31
5. NÁSTROJE KOMPLEXNÍHO POSOUZENÍ FIRMY	32
5.1. BONITNÍ MODELY	32
5.1.1. Tamariho model	32

5.1.2.	<i>Kralickův Quicktest</i>	33
5.1.3.	<i>Argentihů model</i>	34
5.2.	BANKROTNÍ MODEL Y	35
5.2.1.	<i>Altmanův index důvěryhodnosti</i>	36
5.2.2.	<i>Index důvěryhodnosti „IN95“</i>	37
5.2.3.	<i>Tafflerův model</i>	38
6.	KLATOVSKÁ NEMOCNICE, A. S.	39
6.1.	ZÁKLADNÍ INFORMACE O SPOLEČNOSTI	39
6.2.	PROFIL SPOLEČNOSTI	39
6.3.	VLASTNICKÁ STRUKTURA A MANAGEMENT	40
6.4.	STRATEGIE SPOLEČNOSTI.....	40
6.5.	TRANSFORMACE NEMOCNICE	41
7.	FINANČNÍ ANALÝZA KLATOVSKÉ NEMOCNICE, A. S.	42
7.1.	ANALÝZA ABSOLUTNÍCH UKAZATELŮ	42
7.1.1.	<i>Horizontální analýza</i>	42
7.1.2.	<i>Vertikální analýza</i>	46
7.2.	ANALÝZA POMĚROVÝCH UKAZATELŮ	49
7.2.1.	<i>Analýza likvidity</i>	49
7.2.2.	<i>Analýza rentability</i>	51
7.2.3.	<i>Analýza aktivity</i>	58
7.2.4.	<i>Analýza zadluženosti</i>	64
7.2.5.	<i>Analýza produktivity práce</i>	67
7.2.6.	<i>Analýza autarkie</i>	68
7.2.7.	<i>Pyramidový rozklad ukazatelů</i>	68
7.3.	NÁSTROJE KOMPLEXNÍHO POSOUZENÍ FIRMY	70
8.	INDIKÁTORY FINANČNÍ SITUACE NEMOCNICE	72
	ZÁVĚR	75
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	78
	SEZNAM TABULEK	79
	SEZNAM GRAFŮ	80
	SEZNAM PŘÍLOH	81

Úvod

Finanční analýza hodnotí vývoj podniku a podává informace, které umožňují snazší rozhodování o jeho budoucím financování. Nepostradatelným zdrojem při zpracování finanční analýzy je účetnictví. Z tohoto důvodu je úkolem finančního analytika posuzujícího finanční zdraví daného podniku především dobrá znalost účetnictví. Měl by předvídat a odhalit chyby, které se mohou vyskytnout v používaných účetních výkazech. Od těchto nedostatků musí účetní výkazy očistit a upravit tak, aby byly použitelné pro finanční analýzu.

Cílem mé diplomové práce je provést finanční analýzu na Klatovské nemocnici, a. s. a posoudit, zda funguje a financuje svoji činnost efektivně, tedy zda je finančně zdravá. Není to však jednoduchý úkol, protože většina nemocnic existuje jako příspěvková organizace, jejímž účelem není dosahování zisku, ale zajištění kvalitního poskytování zdravotnických služeb. V posledních letech dochází k transformaci těchto zařízení na obchodní společnosti, většinou na akciové společnosti. Proto při použití finanční analýzy je potřeba respektovat některé rozdíly vyplývající nejen z charakteru zdravotnictví, ale také i z odlišného pojetí hospodaření.

Práci jsem rozdělila na dvě části. V teoretické části diplomové práce se nejprve budu věnovat vymezení podstaty finanční analýzy, jaké jsou její úkoly, z jakých zdrojů čerpá informace a následně, komu jsou určeny tyto informace.

Klatovská nemocnice, a. s. změnila v roce 2003 právní formu. Z příspěvkové organizace zřízené územně samosprávným celkem byla transformována na akciovou společnost. Proto považuji za nutné v další kapitole vysvětlit tyto dva rozdílné typy právních forem. Jednou z hlavních odlišností je např. tvorba zisku, omezenost zdrojů a rozdílný cíl organizace. V poslední, teoretické části popíši základní techniky finanční analýzy a komplexního posouzení finančního zdraví podniku.

V praktické části se pokusím uplatnit teoretické znalosti finanční analýzy na Klatovskou nemocnici, a. s. Budu se snažit identifikovat potenciální problémy této společnosti a s tím související její slabé stránky.

Zdrojem informací pro mne budou účetní výkazy, konkrétně pak rozvahy, výkazy zisků a ztrát, přehledy o peněžních tocích. Finanční analýzu budu provádět za posledních pět let fungování nemocnice, tj. za období 2002 – 2006. Musím zdůraznit, že byla do značné míry ovlivněna již zmíněnou transformací v roce 2003, kdy přešla nejdříve pod správu Plzeňského

kraje a v únoru roku 2004 převzala všechny poskytované služby po Nemocnici s poliklinikou Klatovy.

Na začátku praktické části popíši základní rysy Klatovské nemocnice, a. s. V následující kapitole budu aplikovat finanční analýzu s využitím absolutních, rozdílových, poměrových ukazatelů a v neposlední řadě také využiji vybrané bankrotní modely. V poslední části pomocí indikátorů finanční situace určím slabá místa v hospodaření nemocnice.

Na základě finanční analýzy se pokusím zjistit, zda provedená transformace nemocnici prospěla a zlepšila tak její hospodaření. Záměrem této diplomové práce je také pomoci managementu nemocnice při jeho budoucím rozhodování a vedení této společnosti.

1. Finanční analýza

Finanční analýza představuje ekonomický proces, během kterého se posuzuje současný vývoj firmy. Poskytuje informace, které pomohou při rozhodování do budoucna, zabývá se možnými variantami dalšího vývoje a poté vybere ty nejvhodnější. Zpracovává informace pro hodnocení firmy externími partnery, věřiteli i vlastníky. Finanční analýza slouží jako zpětná vazba, která rychle informuje manažera či majitele o tom, jestli byla jeho činnost úspěšná nebo ne.

Finanční analýza se soustředí na identifikaci problémů, silných a slabých stránek. Hledá co nejúčinnější řešení týkající se finančních zdrojů, stanovuje finanční cíle a prostředky pro následující období ve finančním plánu, jenž je výsledkem každého podnikatelského záměru. Jednotlivé metody finanční analýzy zpracovávají data uvedená v peněžních jednotkách, která se dále třídí, seskupují, poměřují se mezi sebou navzájem, kvantifikují se vztahy mezi nimi, hledají se vzájemné souvislosti a zjišťuje se jejich budoucí vývoj. Díky těmto informacím se firma může dozvědět o jejím hospodaření a zejména o její finanční situaci, a proto bývá finanční analýza důležitým pomocníkem při rozhodování managementu.

Finanční analýza se dělí na dvě základní oblasti:

- **externí finanční analýza** - získává data především z veřejných nebo jinak dostupných finančních, zejména účetních informací. Získané údaje jsou důležité především pro externí subjekty (banky, investoři, obchodní partneři, zaměstnanci či veřejnost). Základem jsou finanční výkazy (rozvaha, výkaz zisku a ztrát, cash-flow), výroční zprávy, výroky auditorů a ostatní finanční údaje získané např. ze statistických výzkumů.
- **interní finanční analýza** - zabývají se jí vedoucí pracovníci podniku, popř. celé vrcholové vedení. Jako podklad jim slouží externí finanční analýza a dále interní údaje, které už nejsou dostupné pro veřejnost (různé kalkulace, vnitropodnikové evidence, informace finančního a manažerského účetnictví).

Základním finančním cílem je dosahování zisku podniku, cílem finanční analýzy je zejména finanční zdraví podniku. Tento pojem představuje schopnost hradit krátkodobé i dlouhodobé závazky, zhodnotit vložené prostředky, poznat silné a slabé stránky firmy, udržet si dynamickou rovnováhu, jednak vůči měnícím se podmínkám a požadavkům vnějšího prostředí, tak i ve vztahu k vnitřnímu prostředí podniku.

1.1. Uživatelé finanční analýzy

Finanční analýza slouží k získání podrobnějších informací o hospodaření podniku. Využívá ji především top management firmy, dále potenciální investoři, bankovní subjekty (banky a její věřitelé), obchodní partneři (odběratelé a dodavatelé), zaměstnanci, stát a jeho orgány, konkurenti, firmou najatí analytici, daňoví poradci, účetní znalci a ekonomičtí poradci. Mezi další „spotřebitele“ finanční analýzy lze zařadit odborové svazy, univerzity, novináře a nejširší veřejnost.

Uživatelé finanční analýzy nezískávají finanční informace, protože chtějí hodnotit skutečnosti v minulých letech, ale především z toho důvodu, jak se bude vyvíjet podnik do budoucna.

1.1.1. Manažeři

Díky informacím získaných z finanční analýzy se manažeři mohou lépe rozhodovat při výběru budoucí strategie firmy, např. z jakých finančních zdrojů čerpat, jak rozdělit získané finanční prostředky, jak upravit majetkovou strukturu a zajistit dostatečné financování, popř. jakým způsobem rozdělit disponibilní zisk. Jejich motivací jsou úspěchy podniku, především kladný hospodářský výsledek podniku.

1.1.2. Investoři

Jedním z dalších uživatelů finanční analýzy jsou akcionáři a ostatní investoři (např. společnosti). Zjišťují, zda poskytnutý kapitál podniku pomohl či nikoliv. Chtějí si být jisti, že management hospodáří s vloženými prostředky v jejich zájmu. Potenciální investoři se zajímají hlavně o rizikovost investic, stabilitu, likviditu podniku a jeho tržní hodnotu.

1.1.3. Banky a jiní věřitelé

Banky jsou subjekty, které poskytují úvěry podniku. Jejich cílem je zhodnotit vložené peněžní prostředky, proto se posuzuje tzv. bonita podniku. Na základě jejího vyhodnocení se rozhoduje o poskytnutí úvěru, za jakých podmínek a v jaké výši. Pomocí bonity se také určují možné negativní důsledky nezaplacení dluhu.

1.1.4. Obchodní partneři

Dodavatelé se zajímají především o schopnost podniku hradit své závazky. Rozhodující je pro ně likvidita a dlouhodobá stabilita podniku, zajištění odbytu svých výrobků či služeb u perspektivního zákazníka.

Odběratelé stanovují svého budoucího obchodního partnera podle jeho finanční situace, zda bude schopen dodat v dobré kvalitě, včas a za jakou cenu, zda dostojí svým závazkům i v případě finančních potíží.

1.1.5. Zaměstnanci

Zaměstnanci se starají hlavně o udržení svého pracovního místa. Proto je pro ně důležité, aby byl podnik ziskový, finančně a hospodářsky stabilní. Pomocí finanční analýzy mohou odhadnout budoucí vývoj firmy a tím i získat větší jistotu svého zaměstnání, různé mzdové a sociální vyhlídky, např. zvýšení platu.

1.1.6. Konkurenti

Zaměřují se na výsledky hospodaření, hlavně na rentabilitu, ziskovou marži, cenu, investory, obratovost zásob a marketing firmy. Poté získané informace srovnávají se svými a vyhodnocují tak svou pozici na trhu, popř. jak se bude vyvíjet.

1.1.7. Stát a jeho orgány

Stát a jeho orgány využívají finanční data zejména pro statistiku, kontrolu rozpočtových příjmů, řídí se jimi rozdělení finanční výpomoci podnikům, dále získání přehledu o jejich finančním stavu se státní zakázkou. Díky získaným informacím vytvářejí hospodářskou politiku státu vůči podnikatelské sféře.

1.2. Zdroje vstupních dat

Každý podnikatelský subjekt se neobejde při výpočtu finanční analýzy bez určitých informací. Před samotnou analýzou si musí uvědomit, pro jaký účel ji bude zpracovávat a jakou metodu bude chtít použít. Od toho se odvíjí i výběr zdrojů, které bude potřebovat. Údaje je možné získat z účetních výkazů finančního a vnitropodnikového účetnictví, dalšími zdroji mohou být např. různé podnikové statistiky, zprávy vedoucích pracovníků, auditorů, výroční zprávy, také prognózy a odborný tisk.

Finanční analytik čerpá data především z roční účetní závěrky (její nedílnou součástí jsou účetní výkazy), kterou je povinna sestavit každá účetní jednotka na konci svého účetního období. Mezi složky účetní závěrky patří rozvaha (balance), výkaz zisků a ztrát (výsledovka) a příloha včetně přehledu peněžních toků (cash-flow).

1.2.1. Rozvaha

Rozvaha zachycuje vztah majetku (aktiva) podniku a kapitálu (pasiva). Rozvaha se sestavuje většinou k poslednímu dni účetního období (zpravidla to bývá k 31.12. každého roku). Cílem rozvahy je přehledně uspořádat majetek podniku a jeho zdroje financování. Jednotlivé položky jsou vyjádřeny v peněžních jednotkách. Zvláštními položkami jsou pak přechodné účty aktiv a pasiv, které znamenají účty časového rozlišení. Na konci rozvahy se provede suma všech aktiv a pasiv. Musí platit, že oba tyto součty se vždy rovnají (tzv. bilanční rovnice):

$$\textit{Aktiva} = \textit{Pasiva}$$

1.2.1.1. Aktiva

Zobrazují majetek, který podnikatel vlastní a používá pro svůj předmět podnikání. Majetek je v rozvaze seřazen podle likvidnosti – tedy od nejméně likvidních (dlouhodobý majetek) až po nejlikvidnější položky (hotovost).

Aktiva jsou rozdělena na:

- a) **Stálá aktiva** – majetek dlouhodobé povahy, doba využitelnosti je delší než 1 rok, nespotřebovává se, avšak opotřebovává (snižuje se jeho vstupní hodnota). Patří sem dlouhodobý nehmotný majetek, dlouhodobý hmotný majetek a dlouhodobý finanční majetek.
- b) **Oběžná aktiva** – majetek krátkodobé povahy, doba využitelnosti je menší než 1 rok, mění svoji podobu v průběhu roku. Mezi oběžná aktiva bychom zařadili tyto položky: zásoby, pohledávky a finanční majetek.
- c) **Ostatní aktiva** – přechodné účty aktiv

1.2.1.2. Pasiva

Pasiva jsou v rozvaze rozdělena podle vlastnictví na vlastní kapitál a cizí zdroje. Ty jsou využívány na financování majetku, který zajišťuje chod podniku. Řadí se podle splatnosti závazků – od nejdelší doby splatnosti, až po ty, jež musí být zaplacený co nejdříve (krátkodobé závazky).

Dělí se na:

- a) **Vlastní kapitál** – vlastní zdroje financování majetku, vznikly vkladem vlastníků do podnikání nebo v průběhu hospodářské činnosti společnosti. Součástí vlastního kapitálu je

základní kapitál, kapitálové fondy, fondy ze zisku, výsledek hospodaření minulých let a výsledek hospodaření běžného účetního období.

b) Cizí zdroje – představují dluh společnosti, který musí do stanovené doby splatit. Jsou tvořeny rezervami, dlouhodobými závazky, krátkodobými závazky, bankovními úvěry a finančními výpomocemi.

c) Ostatní pasiva – přechodné účty pasiv

1.2.2. Výkaz zisků a ztrát

Výsledovka zachycuje všechny náklady a výnosy. Díky rozdílu těchto položek společnost zjistí, zda v daném účetním období hospodařila se ziskem či se ztrátou. Pokud výnosy převyšují náklady – zisk, naopak ztráta. Na konci běžného účetního období se hospodářský výsledek z výsledovky převede do rozvahy na stranu pasiv. Zisk vlastní kapitál zvýší, ztráta jej sníží.

Existuje více typů hospodářského výsledku: provozní, finanční výsledek, za běžnou činnost, mimořádný a hospodářský výsledek za účetní období.

Výsledovka může být sestavována jak v horizontální (bilanční), tak i vertikální (sloupcové) podobě.

Náklady představují úbytky aktiv (např. úhrada nájemného, poplatky za energii, spotřeba materiálu) nebo zvýšení závazků (např. mzdy zaměstnanců). Náklady podniku jsou tvořeny provozními, finančními a mimořádnými náklady. Výnosy znázorňují přírůstky aktiv (např. tržba za zboží či službu) a snížení závazků (např. nevyčerpaná rezerva). Výnosy jsou upraveny ve výsledovce jako provozní, finanční a mimořádné výnosy.

1.2.3. Příloha

Příloha se postupem změn stala jednou z důležitých součástí účetní závěrky. Slouží externím uživatelům dokreslit si představu o hospodaření podniku. Příloha doplňuje a vysvětluje rozvahu a výkaz zisků a ztrát.

Obsah přílohy tvoří:¹

- obecné informace – charakteristiku podniku, jeho právní formu, organizační strukturu, počet zaměstnanců, kapitálové účasti,

¹ Kovanicová, D., Kovanic, P.: Poklady skryté v účetnictví, díl I – Jak porozumět účetním výkazům: Polygon, Praha, 1996. ISBN 80-85967-42-1. str. Dodatek k dílu I.

- informace o použitých účetních metodách, obecných účetních zásadách a způsobech oceňování,
- doplňující informace k rozvaze a výkazu zisku a ztráty,
- přehled o peněžních tocích (cash-flow),
- přehled o změnách vlastního kapitálu – sestavují podnikatelé, kteří mají povinnosti mít účetní závěrku ověřenou auditorem, a dále státní podniky.

1.2.4. Přehled o peněžních tocích

Jedna ze součástí přílohy. Přehled o peněžních tocích je účetní výkaz, který znázorňuje hotovostní toky za minulé účetní období. Obsahuje příjmy, výdaje, změny stavů peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů. Díky těmto položkám můžeme vyhodnotit způsob vedení podniku. Úlohou managementu není jen kladný hospodářský výsledek, ale také dostatečný stav peněžních prostředků. Cash-flow se využívá při sestavování rozpočtů nebo při posouzení vložených investic.

Cash-flow obsahuje peněžní toky z činnosti: provozní a mimořádné, investiční a finanční.

Pokud podnik nebude mít dostatečnou velikost peněžních prostředků, může to vést k neuskutečnění finančních cílů, ale také to může zbrzdít budoucí vývoj podniku. Je proto důležité se zamyslet, jakým způsobem využít poskytnuté investice.

1.3. Finanční zdraví a tíseň podniku

Cílem finanční analýzy je určit **finanční zdraví** podniku. Ten se snaží dosáhnout svou činností maximálního rozdílu mezi svými výnosy a náklady, tedy vyššího zisku. Čím větší bude podíl zisku k vloženému kapitálu, tím pevnější bude finanční zdraví. Další podmínkou finančně zdravého podniku je schopnost uhradit včas své splatné závazky a to i v budoucnu. Čím menší bude poměr závazků k vlastním zdrojům, tím bude podnik vystaven menšímu riziku úpadku v případě slabších výsledků.

Na finanční zdraví působí likvidita a rentabilita podniku. Nejlépe ohodnocené finanční zdraví představuje snazší získávání finančních prostředků od externích zdrojů.

Opakem finančního zdraví je **finanční tíseň**, která se projevuje platebními potížemi a není možné ji vyřešit bez zásadního zásahu do činnosti podniku nebo jeho způsobu financování.

2. Transformace příspěvkové organizace na akciovou společnost

V současné době dochází k přeměně nemocnic, které jsou příspěvkovými organizacemi, na některou z obchodních společností – akciovou společnost nebo společnost s ručením omezeným. Nabízí se však otázka, zda tato transformace bude pro nemocnici přínosem, či ji zbrzdí v budoucím vývoji a způsobí tak ještě větší problémy v jejím finančním hospodaření.

V České republice bylo k 30. 6. 2007 evidováno 193 nemocnic, z toho je registrováno 42 nemocnic – obchodních společností se 100 % podílem veřejného majetku, které byly do konce roku 2002 státní, od 1. ledna 2003 byly v souladu se zákonem č. 290/2002 Sb. převedeny jako nestátní příspěvkové organizace do kompetence krajů a v průběhu dalších let byly převedeny na obchodní společnosti, jejichž jediným akcionářem (společníkem) je kraj (město). Tato zařízení představují téměř 23 % z lůžkového fondu nemocnic celkem.²

Podle mého názoru transformace nemocnic z příspěvkové organizace zpravidla na akciovou společnost může přinést i celou řadu výhod. Akciová společnost je právnickou osobou, která má jasně stanovená pravidla pro hospodaření, orgány a jejich zodpovědnost. Díky těmto skutečnostem by tak nemocnice získala lepší přehled o řízení společnosti, musela by být prověřována externím auditem a vést standardní účetnictví, které by povinně podléhalo vnitřní kontrole. Nemocnice bude nadále zajišťovat kvalitní zdravotní péči svým pacientům – klientům, dobře hospodařit, ale především i dosahovat zisku (popř. vyrovnaného hospodaření), který by pak mohla využít na investice např. do přístrojového vybavení či stavbě nových oddělení. S přeměnou nemocnic mohou být spojeny i negativní důsledky, kdy např. může dojít k zúžení poskytování některých služeb se zaměřením hlavně na ty ziskové. Dalším problémem bude výrazné snížení platů zaměstnanců. To bude způsobeno přechodem ze zákona č. 143/1992 Sb.³ na zákon č. 1/1992 Sb.⁴.

V následujících dvou kapitolách považuji za nutné charakterizovat nejdůležitější rysy akciové společnosti a příspěvkové organizace, které by pomohly objasnit rozdíly mezi těmito typy právních forem.

² ÚZIS ČR: Aktuální informace č. 40/2007 – Nemocnice v České Republice v 1. pololetí 2007. [online]. 2007 [cit. 2007-07-02]. str. 2.

³ Zákon o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech.

⁴ Zákon o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělku.

2.1. Akciová společnost

Akciová společnost patří mezi nejčastější obchodní společnost, která hospodaří s velkým množstvím kapitálu tvořeného určitým počtem akcií o určité jmenovité hodnotě. Firma ručí za nedodržení svých závazků celým svým majetkem, naopak akcionář ne. V názvu společnosti musí být označení „akciová společnost“ nebo zkratka „akc. spol.“, popř. jen a. s.⁵

2.1.1. Akcie

Akcie je cenným papírem, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka podílet se na řízení společnosti, jejím zisku a na likvidačním zůstatku při zániku společnosti.⁵ Akcie může vlastnit více osob.

Akcie se emitují v listinné podobě („*listinné akcie*“) nebo v zaknihované podobě („*zaknihované akcie*“). Akcie musí zahrnovat firmu a sídlo společnosti, jmenovitou hodnotu akcie, označení formy akcie, výši základního kapitálu a počet akcií k datu emise akcie, datum emise.

Forma akcie:

- **na jméno** – společnost, která emituje tyto akcie, musí vést seznam akcionářů. Osoba uvedená v tomto seznamu získává práva spojená s akcií. Stanovy mohou omezit převoditelnost těchto akcií, ne ji však vyloučit. Listinnou akcii na jméno je možné převést rubopisem a předáním.
- **na majitele** – převádí se neomezeně. S předložením listinné akcie je spojen výkon práva, naopak práva spojená se zaknihovanou akcií provádí osoba zapsaná v evidenci zaknihovaných cenných papírů.

Ve stanovách je určena jmenovitá hodnota všech druhů emitovaných akcií. Výše základního kapitálu musí souhlasit se součtem jmenovitých hodnot akcií.

Stanovy mohou navrhnout, že zaměstnanci společnosti mohou nabývat akcie za zvýhodněných podmínek (např. nemusí splatit celý emisní kurs akcií).

Akciová společnost může emitovat akcie, se kterými akcionář získává přednostní práva týkající se dividendy nebo podílu na likvidačním zůstatku (tzv. prioritní akcie).

⁵ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, Část druhá, Hlava I, Díl V, § 155, odst. 1.

2.1.2. Založení společnosti

Akiový kapitál je získáván jeho úplným upsáním nebo upsáním jeho části a veřejnou výzvou k schválení veřejnou nabídkou akcií. Společnost se může založit jedním zakladatelem, pokud je zakladatel právnickou osobou, jinak dvěma či i více zakladateli. Jestliže zakládá společnost dva nebo více zakladatelů, uzavírají zakladatelskou smlouvu. Jediný zakladatel sepisuje zakladatelskou listinou. Součástí zakladatelské smlouvy i zakladatelské listiny je návrh stanov společnosti.

Existují dva způsoby založení společnosti:

1) Veřejná nabídka akcií

Základní kapitál společnosti musí dosáhnout nejméně 20 000 000 Kč. Upisovatel by měl splatit alespoň 10 % jmenovité hodnoty upsaných akcií, pokud nezaplatí ve stanovené době, je upsání neplatné a musí se opakovat. Zakladatelé svolávají valnou hromadu do 60 dnů ode dne, kdy upsali navrhovaný základní kapitál a splatili alespoň 30 % jmenovité hodnoty akcií a případné emisní ážio.

2) Bez veřejné nabídky akcií

Základní kapitál je stanoven ve výši alespoň 2 000 000 Kč. Uskutečňuje se v případě, když se zakladatelé domluví v zakladatelské smlouvě, že v určitém poměru upíšou akcie na celý základní kapitál společnosti.

2.1.3. Vznik společnosti

Akiová společnost vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku. Musí být však dokázáno rejstříkovému soudu, že byly splněny určité povinnosti (např. schváleny stanovy společnosti, zvoleno představenstvo a dozorčí rada). Návrh na zápis společnosti předkládá představenstvo společnosti s podpisy všech jeho členů.

2.1.4. Orgány společnosti

Orgány akciové společnosti jsou:⁶

- **Valná hromada** - nejvyšší orgán společnosti, představuje shromáždění všech akcionářů. Koná se nejméně jednou za rok ve lhůtě určené stanovami a svolává ji představenstvo. Valná hromada se usnáší, pokud přítomní akcionáři mají akcie, jejichž jmenovitá hodnota přesahuje 30 % základního kapitálu společnosti. Ustavující valná hromada rozhodne

⁶ Klang, M.: Obchodní společnosti – Průvodce právní úpravou v ČR: ARCH, Praha, 2004. ISBN 80-86165-90-6. str. 47.

o založení společnosti, dále např. rozhoduje o změnách stanov, volí orgány společnosti, schvaluje účetní závěrku a rozdělení zisku.

- **Představenstvo** - statutární orgán akciové společnosti, řídí její činnost a jedná jejím jménem. Členy představenstva volí a odvolává valná hromada. Členem představenstva může být pouze fyzická osoba. Funkční období představenstva určují stanovy a nesmí přesáhnout pět let. Představenstvo se skládá nejméně ze tří členů (pokud se nejedná o společnost s jediným akcionářem). Rozhoduje většinou hlasů svých členů a zabezpečuje obchodní řízení včetně řádného vedení účetnictví společnosti, předkládá valné hromadě účetní závěrku a návrh na rozdělení zisku nebo úhradu ztráty.
- **Dozorčí rada** - dohlíží na výkon působnosti představenstva a kontroluje podnikatelskou činnost společnosti. Zřízení dozorčí rady je povinné. Přezkoumává účetní závěrku a další doklady společnosti, podává návrh na rozdělení zisku či úhradu ztráty. Dozorčí rada musí mít nejméně tři členy. Dvě třetiny členů volí valná hromada a jednu třetinu zaměstnanci společnosti, pokud má společnost více než 50 zaměstnanců v hlavním pracovním poměru. Dozorčí rada rozhoduje na základě souhlasu většiny hlasů svých členů. Funkční období člena dozorčí rady nesmí přesáhnout 5 let.

2.1.5. Zrušení společnosti

Zrušení akciové společnosti představuje ukončení její podnikatelské činnosti. O zrušení rozhoduje valná hromada nebo soud.

Způsoby zrušení společnosti:

- **s likvidací** - valná hromada jmenuje likvidátora. Likvidační zůstatek se přiděluje akcionářům dle poměru jmenovitých hodnot jejich akcií.
- **bez likvidace** - vzniká přeměnou společnosti a to prostřednictvím fúze (sloučení nebo splynutí), převodem jmění na společníka, rozdělením, ale také změnou právní formy společnosti.

2.1.6. Zánik společnosti

Zánik společnosti nabývá účinnosti dnem jejího výmazu z obchodního rejstříku, který provádí rejstříkový soud. Musí být však dokázáno, že všechny akcie společnosti byly zničeny, prohlášeny za neplatné nebo byly zrušeny.

2.2. Příspěvkové organizace

Příspěvkové organizace mohou být zřízené organizační složkou státu (státní PO) anebo územním samosprávným celkem (PO ÚSC, kraje nebo obce). Rozdíl těchto společností spočívá hlavně ve zřizovateli a v hospodaření s majetkem.

2.2.1. Vznik a základní znaky příspěvkových organizací

Ke vzniku organizace dochází dnem určeným zřizovatelem. Vznik (také změna a zánik) se oznamuje v Ústředním věstníku České republiky.

Zřizovatel vydává o vzniku příspěvkové organizace zřizovací listinu, která musí obsahovat:

- a) označení zřizovatele,
- b) název, sídlo organizace a její identifikační číslo, název musí vylučovat možnost záměny s názvy jiných organizací,
- c) vymezení základního účelu a tomu odpovídajícího předmětu činnosti,
- d) označení statutárních orgánů,
- e) vymezení majetku, k němuž má organizace právo hospodaření,
- f) okruhy doplňkové činnosti (PO ÚSC) anebo jiné činnosti (pokud státní PO),
- g) vymezení doby, na kterou je organizace zřizována.

Příspěvkové organizace územně samosprávných celků - řídí se zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Zřizují se zpravidla jako neziskové. Organizace vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku, přičemž návrh na zápis podává zřizovatel. Příspěvkové organizace mohou ve své hospodářské činnosti produkovat zisk, musí být však použit na financování hlavní činnosti. Příspěvkové organizace mají povinnost ze zákona vytvářet tyto peněžní fondy: rezervní fond, investiční fond, fond odměn a fond kulturních a sociálních potřeb.

Státní příspěvkové organizace - upraveny v zákoně č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a v zákoně č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů. Zakládají se rozhodnutím zřizovatele ve formě opatření, ve kterém je zahrnuta zřizovací listina. Pokud organizace provádí jinou činnost, musí její předmět a rozsah doplnit do zřizovací listiny. Veškerý příjem musí odvést

státu. Příspěvkové organizace tvoří rezervní fond, fond reprodukce majetku, fond odměn a fond kulturních a sociálních potřeb.

V následující tabulce č. 2 jsou uvedeny hlavní rozdíly mezi třemi typy právních forem nemocnic.

Tab. č. 2: Příspěvkové organizace versus akciová společnost

	Státní PO	PO ÚSC	Akciová společnost
právní subjektivita	ANO	ANO	ANO
zřizovatel/zakladatel	stát, zákon (zejména ministerstva)	kraj, obec	fyzická, právnická osoba, kraj, obec (a. s., s. r. o.)
účel existence	plnění úkolů státu, nezisková činnost	plnění úkolů ÚSC, zpravidla nezisková činnost	podnikání (za účelem dosahování zisku), možný i jiný účel
majetek	státu	ÚSC, vlastní	vlastní
hospodaření s majetkem zřizovatele/zakladatele	ANO	ANO	NE
volná dispozice s majetkem	NE	NE	ANO
doplňková/vedlejší činnost	ANO	ANO	ANO
ručení zřizovatele	ANO	ANO	NE
plátce DPH	ANO***	ANO***	ANO***
odpisy	NE (stát neodpisuje)	NE (odpisuje kraj)	ANO
odměňování managementu	právní předpisy*	právní předpisy*	smluvní**
odměňování zaměstnanců	právní předpisy*	právní předpisy*	smluvní**
konkurz a vyrovnání	NE	NE	ANO
kontrola zřizovatele/zakladatele	ANO	ANO	NE
sociální výhody zaměstnanců	z povinného fondu	z povinného fondu	nepovinné
výběrové řízení na zdrav. funkce (247/1993 Sb.)	ANO	krajské NE, obecní ANO	NE

* zákon č. 143/1992 Sb. a prováděcí předpisy, nadtarifní složky stanovené předpisy lze dohodnout ve stanoveném rozpětí

** zákon č. 1/1992 Sb. a prováděcí předpisy, smluvně lze dohodnout výši nad stanovené minimum

*** zdravotnické zboží a služby podle § 32 zákona č. 588/1992 Sb. jsou osvobozeny od daně

Zdroj: Bulletin č. 4/2003⁷.

2.2.2. Zrušení a zánik

Příspěvkové organizace mohou být změněny rozdělením, sloučením a splynutím, a to na základě rozhodnutí zřizovatele, který určí den a v jakém rozsahu přejdou práva a závazky na nové, popř. přejímající organizace.

Organizace zaniká zrušením, kdy práva a závazky jsou převedeny v den jejího zániku na zřizovatele. Příspěvková organizace územně samosprávných celků zaniká dnem výmazu z obchodního rejstříku. Naopak státní příspěvková organizace zaniká jen se souhlasem státu, ten za ni přebírá odpovědnost.

⁷Chválková, J.: Příspěvkové organizace nebo obchodní společnosti? Bulletin, číslo 4/2003. [online]. 2003 [cit. 2007-07-02]. Dostupný z: <http://osz.cmkos.cz/CZ/Z_tisku/Bulletin/04_2003/organizace.html>.

3. Přehled metod finanční analýzy

Systém finanční analýzy není dosud ujednocen. Pokud by byl upraven v zákoně právními předpisy nebo jinými respektovanými standardy, nezpůsobilo by to problém v rozdílném chápání terminologie, postupů, výkladů a interpretací výsledků finanční analýzy.

Za základní rozborové techniky se považuje:

- 1) **metoda absolutní** - analyzují se přímo položky účetních výkazů, používají se hlavně k analýze vývojových trendů (horizontální analýza) a k analýze komponent (vertikální analýza).
- 2) **metoda relativní** - analyzují se poměry položek účetních výkazů.

3.1. Metody finanční analýzy

Postupem let se vyvinuly všeobecně přijímané metody a techniky zpracování finanční analýzy.

Metody lze členit na:

- 1) **fundamentální finanční analýzu** – analytik se zabývá vyhodnocováním kvalitativních údajů o firmě, k tomu využívá své zkušenosti a odborné odhady. Tato analýza je preferována při větších změnách.
- 2) **technickou finanční analýzu** – podkladem pro ni jsou matematicko-statistické metody, které analytik potřebuje ke zpracování ekonomických informací.

3.2. Metody technické finanční analýzy

Elementární metody patří mezi nejvíce používané metody, někdy je však nutné využít i vyšších metod.

3.2.1. Elementární metody

Elementární metody finanční analýzy se dělí na:

- 1) Analýzu absolutních ukazatelů,
- 2) Analýzu rozdílových ukazatelů,
- 3) Analýzu poměrových ukazatelů,
- 4) Pyramidové rozklady ukazatelů.

3.2.2. Vyšší metody

Pod vyššími metodami si lze představit matematicko-statistické metody a nestatistické metody.

3.2.2.1. *Matematicko-statistické metody*

Tyto metody využívají ke svému zpracování prostředků výpočetní techniky, což je výhodné z důvodu jejich složitosti. V praxi se nejvíce využívá regresní a diskriminační analýza a výpočet korelačních koeficientů. I když se jeví jako téměř nepoužitelné, v konkrétních případech mohou být prospěšné a efektivní.

3.2.2.2. *Nestatistické metody*

Nestatistické metody jsou v současné době běžnou technikou výpočtu finanční analýzy. Je zde však problém v jejich aplikaci, kdy si finanční analytik musí uvědomit, že pracuje převážně s údaji neurčitého charakteru. V některých případech je třeba využít odhadované hodnoty, predikce a prognózy. Proto se někdy vybírají metody, které napomáhají neurčitost vstupních dat zmenšit.

Příkladem těchto metod mohou být neuronové sítě, fraktální geometrie, teorie deterministického chaosu a fuzzy metody (metody založené na teorii matných množin), v ČR se např. používá gnostická analýza.

4. Elementární metody technické finanční analýzy

Metody finanční analýzy se zakládají především na srovnávání a poměřování vztahů mezi jednotlivými položkami účetních výkazů (tj. rozvaha a výkaz zisků a ztrát). Lze říci, že údaje uvedené v těchto výkazech jsou už samy o sobě ukazateli.

Mezi hlavní techniky elementárních metod patří *analýza absolutních ukazatelů a poměrová analýza*.

4.1. Analýza absolutních ukazatelů

Analýzu absolutních ukazatelů používáme při zjišťování finanční situace přímo z údajů uvedených ve výkazech, představuje tzv. stavové veličiny. Tyto údaje slouží hlavně k analýze vývojových trendů (horizontální analýza) a k procentnímu rozboru (vertikální analýza).

4.1.1.1. Horizontální analýza

Tato trendová analýza slouží k porovnání absolutních a procentních změn v čase. Důležité je mít k dispozici informace z účetních výkazů za minimálně dva po sobě jdoucí roky.

Výpočet je takový:

- 1) nejprve se vypočítá rozdíl mezi dvěmi obdobími:

$$\text{absolutní změna} = \text{hodnota}_t - \text{hodnota}_{t-1}$$

- 2) zjistíme celkovou procentní změnu oproti předchozímu roku

$$\text{procentní změna} = \frac{\text{absolutní změna}}{\text{hodnota}_{t-1}} * 100 (\%)$$

K výpočtu procentní změny můžeme dále použít index a to buď řetězový nebo bazický. **Bazické indexy** srovnávají hodnoty jednoho ukazatele v jednotlivých obdobích s hodnotou toho samého ukazatele ve vybraném stále stejném období, které bereme jako základ pro porovnání.

Oproti tomu **řetězové indexy** porovnávají hodnoty určitého ukazatele ve zvolených obdobích s hodnotou toho samého ukazatele v předchozím období.

4.1.1.2. Vertikální analýza

Vychází z procentního poměru jednotlivých složek účetního výkazu vztahené k vybrané základně, zpravidla to bývá v rozvaze bilanční suma, u výkazu zisků a ztrát celková suma

výnosů nebo tržeb. Tato metoda se počítá v jednotlivých letech odshora dolů, ne napříč jako u předchozí analýzy, nazývá se proto vertikální analýza.

4.2. Analýza rozdílových ukazatelů

Absolutní ukazatelé slouží pouze pro srovnávání údajů jen uvnitř podniku. Při výpočtu jejich rozdílů dostáváme rozdílové ukazatele, které představují další možnost hodnocení finanční situace podniku. Zkoumají rozdíly mezi souhrnem určitých položek aktiv a pasiv, nazývané „fondy“.

Nejčastěji používaný fond je **čistý pracovní kapitál**. Zjišťuje se z rozvahy, kdy:

$$\text{Čistý pracovní kapitál} = \text{Oběžná aktiva} - \text{Krátkodobé závazky}$$

Čistý pracovní kapitál (ČPK) znamená volné finanční zdroje po zabezpečení financování stálých aktiv, jichž může být použito např. na krytí ztráty. Cílem podniku je mít co nejvyšší čistý pracovní kapitál, kterým bude moci zaplatit své finanční závazky. Pokud jeho výsledek dosahuje záporných hodnot, jedná se o nekrytý dluh. Jeho výše závisí na strategii managementu s přihlédnutím na budoucí rozhodnutí podniku.

Mezi další fondy se řadí:

- **čisté pohotové prostředky (ČPP)** – týkají se pouze nejlikvidnějších aktiv, kdy použijeme pro jeho výpočet hotovost a peněžní prostředky na běžných účtech:

$$\text{ČPP} = \text{Pohotové finanční prostředky} - \text{Okamžitě splatné závazky}$$

- **peněžně pohledávkový finanční fond (PPFF)** – představuje kompromis předchozích dvou ukazatelů:

$$\text{PPFF} = \text{Oběžná aktiva} - \text{Zásoby} - \text{Nelikvidní pohledávky} - \text{Krátkodobé závazky}$$

Dalšími ukazateli jsou tzv. **tokové**, které úzce souvisejí s rozdílovými. Jejich hodnoty zjistíme výpočtem z výsledovky a z cash-flow. Využívá se např. k zjištění, jaký byl vývoj celkových tržeb za minulé období, nebo zda se závazky hradí z vnitřních zdrojů peněžních prostředků či z nových půjček a v jakém poměru.

4.3. Analýza poměrových ukazatelů

Poměrové ukazatele jsou základem metodiky výpočtu technické finanční analýzy. Tato analýza patří k nejpoužívanějším nástrojům. Finanční poměr se získává vydělením jakékoliv položky anebo souboru položek z rozvahy či výkazu zisků a ztrát kteroukoliv jinou položkou. Finanční analýza by se však měla zajímat o poměry vztahující se ke konkrétnímu finančnímu problému či rozhodnutí.

Vypočítané hodnoty poměrových ukazatelů informují o základních rysech podniku. Získané údaje se upravují do přehledných tabulek, což pomáhá k lepšímu sledování jejich budoucího vývoje a umožňuje předvídat jejich případné výkyvy.

Analýza poměrových ukazatelů se skládá z pěti oblastí podle toho, ze kterých údajů vychází.

Jedná se o ukazatele:⁸

- 1) likvidity,
- 2) rentability,
- 3) aktivity,
- 4) zadluženosti.

Poměrně novou skupinou je ukazatel produktivity práce, který hodnotí především výkonnost společnosti ve vztahu k nákladům na pracovníka.

U příspěvkových organizací se doplňuje poměrová analýza o některé další ukazatele, které lépe zohledňují její činnosti (hlavní a doplňkovou). Tyto ukazatele vyplývají především z jejího odlišného financování, absenci zisku a rozdílnosti účetních výkazů, jiná je i interpretace výsledků. Jako doplňujícího poměrového ukazatele zvolím autarkii⁹.

4.3.1. Analýza likvidity

Vysvětluje vztah mezi oběžnými aktivy a krátkodobými pasivy a především schopnosti podniku dostát včas svým splatným závazkům. Kdyby podnik nebyl schopný tyto závazky uhradit, nemohl by pak existovat v tržním prostředí. Základní podmínkou pro přežití podniku je tedy jeho platební schopnost. Tuto analýzu ovlivňuje, kromě objemu krátkodobých závazků, také např. vnější ekonomické prostředí, odvětví, ve kterém se podnik nachází, délka výrobního cyklu.

⁸ Kislingerová, E.: Manažerské finance: C. H. Beck, Praha, 2007. ISBN 978-7179-903-0. str. 82.

⁹ KRAFTOVÁ, I.: Finanční analýza municipální firmy: C. H. Beck, Praha, 2002. ISBN 80-7179-778-2. str. 100.

Platební schopnost velmi úzce souvisí s těmito pojmy:

- **solventnost** – představuje schopnost podniku zaplatit své splatné závazky v požadované lhůtě, dostatečné výši a na přesně daném místě.
- **likvidita** – vypovídá o schopnosti podniku přeměnit svůj majetek (tj. aktiva) na peněžní prostředky, které slouží k úhradě dluhů.
- **likvidnost** – týká se charakteristiky aktiv podniku, přesněji oběžných aktiv, naopak na pasivech krátkodobými závazky. Vyjadřuje míru snadnosti přeměnit majetek na hotovost.

Ukazatele se získávají z položek rozvahy, kde jsou aktiva seřazena podle stupně jejich likvidnosti. K nejlikvidnějším prostředkům patří např. peníze v hotovosti a na běžném účtě. Mezi prostředky 2. stupně likvidnosti náleží krátkodobé pohledávky. Na posledním místě jsou pak zásoby.

Na toto odstupňování likvidnosti oběžného majetku navazují stupně likvidity podniku:

- likvidita 1. stupně – okamžitá (peněžní, hotovostní) likvidita,
- likvidita 2. stupně – pohotová likvidita,
- likvidita 3. stupně – běžná likvidita.

Běžná likvidita (current ratio)

Tento ukazatel vyjadřuje, kolikrát společnost kryje krátkodobé závazky oběžnými aktivy. Slouží pro hodnocení krátkodobé solventnosti podniku. Pokud rostou krátkodobé dluhy rychleji než oběžná aktiva, ukazatel klesá, a to poukazuje na problémy s likviditou. Běžná likvidita je závislá na výši jednotlivých položek na straně aktiv a na doby jejich obratu (konkrétně doby obratu zásob a pohledávek). Delší doba obratu znamená, že společnost se může dostat do finančních potíží a věřitelé tak mohou přijít o své krátkodobé investice.

Optimální hodnota tohoto ukazatele by měla ležet v intervalu 1,5 – 2,5. Pokud hodnota klesne pod 1,5, hrozí, že podnik bude neschopný splatit své závazky. Při vyšší hodnotě než je „optimum“ se snižuje celková ziskovost společnosti.

Výši tohoto ukazatele značně ovlivňuje struktura oběžných aktiv, likvidnost jednotlivých druhů oběžných aktiv, strategie a také typ odvětví, ve kterém se podnik nachází.

$$\text{Běžná likvidita} = \frac{\text{Oběžná aktiva}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

Pohotová likvidita (quick ratio)

Tato likvidita se snaží očistit oběžná aktiva od nejméně likvidní části – zásoby (tj. suroviny, materiál, polotovary, nedokončenou výrobu a hotové výrobky). Je považována za mnohem praktičtějšího ukazatele než je běžná likvidita. Čím je výsledná hodnota vyšší, tím snáze podnik hradí krátkodobé peněžní závazky, i když by transformace pohledávek v hotovost byla pomalá.

Za optimum se považuje velikost tohoto ukazatele v intervalu 1,0 – 1,5. Vyšší hodnota pohotové likvidity je výhodnější pro věřitele, naopak pro vedení či akcionáře představuje nižší nebo žádný úrok z vložených prostředků, protože většina oběžných aktiv je ve formě peněžních prostředků. Podnik by proto měl stanovit optimální výši těchto aktiv.

$$\text{Pohotov\acute{a} likvidita} = \frac{\text{Ob\acute{e}\v{z}n\acute{a} aktiva} - \text{Z\acute{a}soby}}{\text{Kr\acute{a}tkodob\acute{e} z\acute{a}vazky}}$$

Okamžitá likvidita (cash ratio)

Vyjadřuje schopnost podniku uhradit své závazky přímo peněžními prostředky. Výsledkem tohoto ukazatele by měla být nejlépe hodnota 0,2. Peněžními prostředky se myslí peníze, ceniny, účty v bankách (běžné účty a termínované účty se splatností do 3 měsíců), šeky.

$$\text{Okamžit\acute{a} likvidita} = \frac{\text{Pen\acute{e}\v{z}n\acute{ı} pr\acute{o}středky}}{\text{Kr\acute{a}tkodob\acute{e} z\acute{a}vazky}}$$

4.3.2. Analýza rentability

Analýza rentability patří k základním ukazatelům finanční analýzy. Postihují vliv likvidity, řízení aktiv a dluhu na výsledky hospodaření. Představuje schopnost podniku, na základě využití vloženého kapitálu, dosáhnout zisku a vytvořit nové zdroje pro financování podnikatelské činnosti. Díky zisku je možné zjistit, jaký objem nákladů firma na výrobu svých produktů spotřebovala a výnosy, jež se při určování zisku zmenšují o tyto náklady. Ziskovost se vypočítá z jednoduchého vzorce, kdy se porovnává zisk k vloženému kapitálu.

Při hodnocení rentability dochází k modifikaci tohoto ukazatele, protože finanční analytik může pro jeho výpočet použít různé typy zisku.

Kategorie zisku:

- **EBDIT = ZOUD** – zisk před odpisy, úroky a zdaněním (earnings before depreciation, interest and tax),

- **EBIT = ZUD** – zisk před úroky a zdaněním (earnings before interest and tax),
- **EBT = ZD** – zisk před zdaněním (earnings before tax),
- **EAT = Z** – zisk po zdanění (earnings after tax). Čistý zisk, který si rozdělí mezi sebou akcionáři a zbytek se nechá v podniku.

Rentabilita aktiv (ROA – return on assets)

Představuje hlavní měřítko rentability, protože poměřuje zisk po zdanění s celkovou sumou aktiv bez ohledu na to, z jakého kapitálu byla financována (vlastní nebo cizí). Znamená také, jakým způsobem management podniku využívá celková aktiva k uspokojování potřeb vlastníků.

Management by se měl snažit o co nejvyšší hodnoty tohoto ukazatele (tzn. 1).

$$ROA = \frac{EAT}{\text{Celková Aktiva}} * 100$$

Rentabilita vlastního kapitálu (ROE – Return on equity)

Tato rentabilita slouží k měření výnosnosti kapitálu. Vypočítaná hodnota představuje zisk akcionářů, majitelů a dalších investorů, kteří zjistí, zda jejich vložený kapitál byl správně použit. Proto je jejich cílem, aby bylo ROE vyšší než úroky, jež by dostali, kdyby investovali do něčeho jiného. Jestliže bude hodnota ukazatele déle nižší nebo stejná, podnik pravděpodobně zanikne, neboť investor zhodnotí své finanční prostředky vhodnějším způsobem.

$$ROE = \frac{EAT}{\text{Vlastní kapitál}} * 100$$

Rentabilita tržeb (ROS – Return on sales)

Rentabilita tržeb tvoří základ efektivnosti společnosti. Představuje schopnost podniku dosahovat zisku při dané velikosti tržeb. Udává zisk na korunu obratu, resp. tržeb. Pokud se v tomto ukazateli objeví nějaké problémy, budou i v dalších oblastech.

$$ROS = \frac{EAT}{\text{Tržby}} * 100$$

Rentabilita nákladů (ROC – Return on costs)

Rentabilita nákladů se využívá, pokud zisková marže dlouhodobě klesá. V tomto případě by se měl klást důraz na analýzu jednotlivých druhů nákladů. Tím, že podnik sníží náklady, zvýší se mu tak hospodářský výsledek a ukazatel ziskovosti tržeb.

Je obecně známo, že náklady působí na ceny produktů a hlavně na konkurenceschopnost podniku a následné zvýšení tržního podílu. Proto platí, že čím nižší je velikost ROC, tím lepší je hospodářský výsledek firmy, neboť korunu tržeb vytvořil s menšími náklady.

$$ROC = \frac{EAT}{Náklady} * 100$$

Při analýze této rentability se dále počítá také **haléřový ukazatel nákladovosti** (HUN) vyjadřující relativní úroveň nákladů. Poskytuje doplňující informace k rentabilitě tržeb. Jestliže se zvýší nákladovost tržeb, sníží se hodnota rentability tržeb a tím i rentabilita celkového kapitálu.

$$HUN = \frac{Náklady}{Tržby}$$

Modifikace rentability pro příspěvkové organizace

Tyto organizace vedle své hlavní činnosti provozují ještě činnost doplňkovou. V hlavní činnosti usilují o rovnováhu mezi náklady a výnosy, zatímco v doplňkové činnosti se snaží o dosažení zisku.

Proto je rentabilita doplněna o další ukazatele:¹⁰

1) rentabilita nákladů doplňkové činnosti – nákladová rentabilita představuje „nejpřísnější“ ukazatel efektivnosti. Poměruje tzv. užitný efekt v podobě zisku s prostředky, které byly na jeho produkci vynaloženy. Cílem je maximalizace této rentability. Prostředky získané z doplňkové činnosti mají jednak podporovat činnost hlavní, jednak mají sloužit k posílení motivace pracovníků firmy. Pokud bude výsledek záporný, musí se podnik pokusit tuto hodnotu zvrátit, jinak by nemohl provozovat tuto hospodářskou činnost.

¹⁰ Kraftová, I.: Finanční analýza municipální firmy: C. H. Beck, Praha, 2002. ISBN 80-7179-778-2. str. 106.

$$r_{ND\check{C}} = \frac{HV_{D\check{C}}}{N_{D\check{C}}} * 100$$

kde $r_{ND\check{C}}$ - rentabilita nákladů doplňkové činnosti,

$HV_{D\check{C}}$ - hospodářský výsledek doplňkové činnosti,

$N_{D\check{C}}$ - náklady doplňkové činnosti.

2) míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti – znamená, v jaké míře je funkce doplňkové činnosti naplňována. Počítá se pouze, pokud je realizována doplňková činnost, anebo pokud je ztráta z hlavní činnosti. Jestliže je hospodářský výsledek hlavní činnosti roven nule, ukazatel nelze použít!

$$Z'' = \frac{zisk_{D\check{C}}}{ztráta_{H\check{C}}} * 100$$

kde Z'' - míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti,

$zisk_{D\check{C}}$ - hospodářský výsledek z doplňkové činnosti implicitně v kladné hodnotě,

$ztráta_{H\check{C}}$ - hospodářský výsledek z hlavní činnosti implicitně v záporné hodnotě.

4.3.3. Analýza aktivity

Analýza aktivity hodnotí schopnost podniku dobře hospodařit s vloženými prostředky. Říká, jak efektivně tedy využívá svůj majetek. Jejím úkolem je změřit celkovou rychlost obratu či rychlost obratu jednotlivých položek a slouží tak k zjištění vázanosti kapitálu k určitým podobám aktiv. Jedná se o kombinované ukazatele, protože jsou do vzájemných vztahů pokládány položky rozvahy a výsledovky. Analýza řízení aktiv vyjadřuje, zda je množství jednotlivých složek aktiv v rozvaze dostatečná ku současným a budoucím aktivitám. Pokud podnik bude mít mnoho aktiv, představuje to pro něj veliké úrokové zatížení – zisk klesá v důsledku velkého úroku. Jestliže bude podnik držet málo aktiv, v budoucnu může dojít k nedostatečnému pokrytí výhodných podnikatelských možností.

Analýza aktivity se objevuje ve dvou formách:

- **rychlost obratu (obrat)** – vysvětluje, kolikrát se určitá složka či skupina těchto složek přemění do jiné za dané období. Čím vyšší je obratovost, tím pro podnik lépe.
- **doba obratu** – vysvětluje délku období, která je potřebná k realizaci jednoho obratu, udává se obvykle v jednotkách času (zpravidla ve dnech).

Řízení aktiv se týká těchto oblastí:

- 1) celková aktiva,
- 2) zásoby,
- 3) pohledávky,
- 4) závazky.

Celková aktiva

Obrat celkových aktiv (total assests turnover ratio)

Pokud je tento ukazatel trvale nízký než oborový průměr, je zapotřebí zvýšit tržby anebo prodat nějaká aktiva. Obrat celkových aktiv není dobrým měřítkem pro hodnocení, protože celková aktiva se skládají z různých skupin aktiv.

$$\text{Obrat celkových aktiv} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Celková aktiva}}$$

Výsledek by měl být minimálně na úrovni 1.

Obrat stálých aktiv (fixed assets turnover)

Ukazatel vystihuje efektivnost hospodaření se stálými aktivy, tzn. kolik podnik utrží za svou produktivní činnost na peněžní jednotku pevných aktiv.

$$\text{Obrat stálých aktiv} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Stálá aktiva}}$$

Úroveň tohoto ukazatele je významná při dalším rozhodování, zda nakoupit investice.

Obrat oběžných aktiv (short-term assets turnover)

Vyjadřuje, kolikrát se obrátí oběžná aktiva za určité období, a jak účinně jsou aktiva použita.

$$\text{Obrat oběžných aktiv} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Oběžná akiva}}$$

Doba obratu celkových aktiv

Ukazuje, za kolik dní se obrátí aktiva ve vztahu k tržbám. Platí, že čím kratší je doba obratu aktiv, tím lépe. Při hodnocení je nezbytné si uvědomit, že na výsledek výrazně působí způsob oceňování aktiv a metody jejich odpisování. Jestliže se počítá se zůstatkovou cenou stálých aktiv, hodnota ukazatele se dalšími roky zlepšuje a to za pomoci odpisů.

$$Doba\ obratu\ celkových\ aktiv = \frac{Celková\ aktiva}{\frac{Tržby}{365}}$$

Zásoby

Obrat zásob (inventory turnover ratio)

Ukazatel rychlosti obratu zásob stanovuje, jestli není část oběžných aktiv ve formě zásob trvale vázána v neprodejném majetku (nelikvidních zásobách). Čím nižší je ukazatel, tím více podnik drží přebytečných zásob. Pokud bude vysoká hodnota tohoto ukazatele, znamená to, že podnik nevlastní zbytečné nelikvidní zásoby, zvyšuje se tím tak důvěra v ukazatele likvidity. Jestliže bude ukazatel nízký a zároveň bude vysoká likvidita, možným vysvětlením pak bude držba zastaralých zásob s nižší skutečnou hodnotou než je zapsána v účetnictví.

$$Obrat\ zásob = \frac{Tržby}{Zásoby}$$

Doba obratu zásob (inventory turnover)

Představuje počet dnů, po které jsou denní tržby vázány k zásobám, nebo-li kolik dní trvá jedna obrátka. Finanční situace podniku bude uspokojivá, pokud se obrat zásob bude zvyšovat a doba obratu zrychlovat.

$$Doba\ obratu\ zásob = \frac{Zásoby}{\frac{Tržby}{365}}$$

Optimální výše doby obratu by měla být nižší než 60 dní, avšak s ohledem na délku výrobního cyklu a na oboru podnikání.

Pohledávky

Obrat pohledávek (accounts receivable turnover)

Informuje podnik, jak rychle dokáže pohledávky přeměnit v peněžní prostředky, nebo-li představuje čas, po který musí podnik čekat od doby okamžiku prodeje, až po splátku od odběratelů. Pozitivnější bude vyšší hodnota ukazatele rychlosti obratu pohledávek

$$Obrat\ pohledávek = \frac{Tržby}{Pohledávky}$$

Doba obratu pohledávek

Stanovuje dobu, za kterou se pohledávky navrátí v tržbách. Proto by měl být ukazatel co nejmenší. Úzce souvisí s dobou splatnosti odběratelských faktur. Pokud je ukazatel vyšší než průměrná doba splatnosti odběratelských faktur určená podnikem, mělo by se vedení firmy zaměřit na lepší řízení pohledávek, tím by nemuselo docházet k porušování platební kázně obchodních partnerů.

$$Doba\ obratu\ pohledávek = \frac{Pohledávky}{\frac{Tržby}{365}}$$

Závazky

Obrat krátkodobých závazků (accounts payable turnover)

Udává, kolikrát se za rok obrátí krátkodobé závazky.

$$Obrat\ krátkodobých\ závazků = \frac{Tržby}{Krátkodobé\ závazky}$$

Doba obratu krátkodobých závazků

Ukazatel určuje dobu ve dnech, která uplyne průměrně mezi pořízením zásob a jejich zaplacením, kdy krátkodobé závazky zůstávají nezaplaceny. Podnik tak využívá bezplatný obchodní úvěr, který mu slouží k uspokojení vlastních potřeb. Je nutné však zajistit, aby v době splatnosti faktur byla firma schopná platit.

$$Doba\ obratu\ krátkodobých\ závazků = \frac{Krátkodobé\ závazky}{\frac{Tržby}{365}}$$

4.3.4. Analýza zadluženosti

Aktiva podniku jsou financována dvěma zdroji, a to buď vlastními anebo cizími. Používání cizího kapitálu působí jednak na riziko, tak i na výnosnost organizace.

Je známo, že financování aktiv z cizích zdrojů je výrazně lacinější než financování z vlastních zdrojů, protože jeho cena je nižší. Platí, že čím je interval půjčky delší, tím je vyšší její cena. Proto hlavně krátkodobý cizí kapitál (např. krátkodobé bankovní úvěry, finanční výpomoci, obligace) je levnější než stejné zdroje dlouhodobé. Čím jsou vypůjčené peníze pro investora rizikovější (tzn. nemá jistotu, že svůj kapitál dostane zpět i s dohodnutými úroky), tím více si

žádá za půjčku. Výhoda dluhového financování spočívá také v tom, že úrok, který musí podnik zaplatit investorovi, je možné si odečíst od základu daně. Cizí kapitál poskytuje společnosti daňový štít, protože mu snižuje daň. Na analýzu řízení dluhu působí faktory, kterými jsou daně, typ aktiv, riziko a úroveň volných finančních prostředků podniku.

Ukazatel věřitelského rizika (debt ratio)

Tento ukazatel se považuje za základní měřítko zadluženosti. Vyjadřuje, kolik korun dluhů vychází na 1 Kč kapitálu. Čím vyšší je jeho hodnota, tím více je podnik zadlužen a tím bude větší i riziko věřitelů. Proto se preferuje nízká úroveň ukazatele, optimální velikost by měla být 50 %, avšak záleží na struktuře cizího kapitálu a ziskovosti vloženého kapitálu.

$$\text{Ukazatel věřitelského rizika} = \frac{\text{Cizí zdroje}}{\text{Celková aktiva}} * 100$$

Koeficient samofinancování (equity ratio)

Slouží jako doplňkový ukazatel k předchozímu. Pokud se sečtou tyto dva ukazatele, dostaneme hodnotu 1. Jeho výše patří do uzavřeného intervalu $\langle 0, 1 \rangle$. Tento koeficient vyhodnocuje hospodářskou a finanční stabilitu společnosti.

$$\text{Koeficient samofinancování} = \frac{\text{Vlastní kapitál}}{\text{Celková aktiva}} * 100$$

Míra zadluženosti (debt-equity ratio)

Navazuje na předchozí dva ukazatele a kombinuje jejich čitatele. Výsledná hodnota se pohybuje v intervalu $\langle 0, \infty \rangle$. Platí zde, že čím více roste hodnota, zvyšuje se i riziko, že věřitelé nezískají zpět svůj kapitál, protože se společnost díky zadlužování snáze dostane do finanční tísně než-li bankrotu.

$$\text{Míra zadluženosti} = \frac{\text{Cizí zdroje}}{\text{Vlastní kapitál}} * 100$$

Pokud převrátíme hodnotu tohoto ukazatele, získáme **míru finanční samostatnosti**.

Cílem každé společnosti je vytvořit optimální finanční strukturu, tedy co nejlepší poměr vlastního a cizího kapitálu.

Mohou nastat však dva extrémy:

- 1) **překapitalizování** – podnik nedostatečně používá svůj kapitál. Vlastní kapitál nejen kryje dlouhodobý majetek, ale i krátkodobý. Přestože je zabezpečena vysoká finanční stabilita, tak se zmenšuje účinnost podnikání. Hodnota ukazatele je v tomto případě vyšší než 1.

$$\text{Překapitalizování} = \frac{\text{Vlastní kapitál}}{\text{Stálá aktiva}}$$

- 2) **podkapitalizování** – označuje situaci, kdy krátkodobý cizí kapitál se podílí na pokrytí dlouhodobého majetku, což ukazuje na vysokou zadluženost a to může být příčinou platební neschopnosti a následnému zániku společnosti. Naopak výsledek je zde menší než 1.

$$\text{Podkapitalizování} = \frac{\text{Vlastní kapitál} + \text{Dlouhodobý cizí kapitál}}{\text{Stálá aktiva}}$$

4.3.5. Analýza produktivity práce

Ukazatele produktivity práce (dále jen PP) zachycují výrobní schopnosti a výkonnost podniku ve vztahu na jeho zdroje „práce“. Měří se počtem zaměstnanců, vynaloženými mzdovými náklady, odpracovanými hodinami. Měla by být PP větší než je průměrná nominální mzda, jinak řečeno pracovníci společnosti by si na sebe měli vydělat. Cílem je maximalizace produktivity práce, toho se dosáhne zvýšením přidané hodnoty a snížením počtu pracovníků.

Osobní náklady k přidané hodnotě

Tento ukazatel zjišťuje, jak velký podíl měly osobní náklady na přidané hodnotě. Poklesem osobních nákladů při stejném počtu zaměstnanců dochází ke snížení průměrné mzdy, a tím i k nižší produktivitě práce. Přidaná hodnota je rozdílem výkonů a výkonové spotřeby.

$$\text{„Nákladovost“ přidané hodnoty} = \frac{\text{Osobní náklady}}{\text{Přidaná hodnota}}$$

Produktivita práce z přidané hodnoty

Produktivita práce z přidané hodnoty určuje, kolik peněžních prostředků získané přidané hodnoty vyprodukoval zaměstnanec podniku. Představuje nejpřísnějšího ukazatele PP, protože používá přidanou hodnotu. Díky tomu, že tento ukazatel pracuje s přidanou hodnotou, nepůsobí na cenu produkce cena nakupovaných nákladů.

$$PP \text{ z přidané hodnoty} = \frac{\text{Přidaná hodnota}}{\text{Počet pracovníků}}$$

Produktivita práce z tržeb

Pokles tržeb povede k poklesu tohoto ukazatele. Výsledek informuje podnik, jaké množství tržeb vyjádřených v 1 000 Kč vytvořil jeden zaměstnanec za danou časovou jednotku. Čím vyšší hodnoty, tím lépe.

$$PP \text{ z tržeb} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Počet pracovníků}}$$

4.3.6. Analýza autarkie

Míra autarkie představuje míru soběstačnosti příspěvkové organizace. Hospodářský výsledek se zde jeví jako nedostačující pro výpočet. Je to z toho důvodu, že nezachycuje tok hotovosti a také že organizace není zřízena za účelem dosahování zisku. Jedná se o modifikovaný ukazatel rentability.

Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů

Ukazuje míru schopnosti firmy pokrýt vynaložené náklady hlavní činnosti pouze ze svých výnosů, a to v procentech. Výnosy obsahují neinvestiční dotace, které byly použity k uskutečnění veřejných produktů. Tento ukazatel je založen na účetních principech.

Pokud bude ukazatel roven 100 %, příspěvková organizace je dostatečně soběstačná. V případě nižší hodnoty je třeba zjistit příčiny, které nestačily na pokrytí nákladů. Při vyšší hodnotě by bylo dobré znovu přehodnotit využití dotací na jiný účel.

$$A_{HV-HČ} = \frac{V_{HČ}}{N_{HČ}} * 100$$

kde $A_{HV-HČ}$ - autarkie hlavní činnosti na nákladově výnosové bázi,

$V_{HČ}$ – výnosy z hlavní činnosti,

$N_{HČ}$ – náklady z hlavní činnosti.

4.4. Pyramidové rozklady ukazatelů

Tato analýza vznikla za účelem uspořádání jednotlivých poměrových ukazatelů do soustav, které by podávaly ucelené informace o rysech podniku. Základem je rozklad rentability, která zobrazuje vrchol pyramidy. Na nižší vrstvě se rozkládají dílčí ukazatele, prostřednictvím nichž bylo dosaženo ziskovosti. Tyto další ukazatele se dále člení ve stále hlubší vrstvy. Pyramidové soustavy se většinou znázorňují graficky pro lepší přehlednost. Jedním ze způsobů použití pyramidových rozkladů je DuPont diagram (nebo DuPont analýza).

Rozklad rentability celkového kapitálu (nebo-li rentabilita aktiv)

Rozbor této rentability se rozkládá nejprve na dva ukazatele – rentabilitu tržeb (ziskové rozpětí, zisková marže) a obrat celkových aktiv (rychlost obratu aktiv). Tito činitelé tedy působí na rentabilitu celkového kapitálu.

$$ROA = \frac{EAT}{\text{Celková Aktiva}} = \frac{EAT}{\text{Tržby}} * \frac{\text{Tržby}}{\text{Celková aktiva}}$$

Podnik získává celkový kapitál prostřednictvím různých kombinací rentability tržeb a obratovosti celkového kapitálu. Pokud bude dosahovat vysoké ziskovosti tržeb a vysokého obratu celkových aktiv, znamená to efektivní hospodaření s kapitálem.

Rozklad rentability vlastního kapitálu

Rozklad tohoto ukazatele vyjadřuje závislost na: rentabilitě celkového kapitálu, zdanění a zadluženosti.

$$ROE = \frac{EAT}{\text{Vlastní kapitál}} = \frac{EAT}{\text{Tržby}} * \frac{\text{Tržby}}{\text{Aktiva}} * \frac{\text{Aktiva}}{\text{Vlastní kapitál}}$$

nebo-li

$$ROE = \text{čisté ziskové rozpětí} * \text{obrat celkových aktiv} * \text{finanční páka}$$

Finanční páka zobrazuje poměr cizích zdrojů ve finanční struktuře nemocnice. Jestliže se zvyšuje podíl cizích zdrojů, tím vyšší je i finanční páka a zadluženost podniku roste. Zvýšení zadluženosti může mít pozitivní vliv na rentabilitu kapitálu vloženého akcionáři, pokud by společnost dokázala každou korunu závazku zhodnotit více než je úroková sazba dluhu.

5. Nástroje komplexního posouzení firmy

Úkolem finančního analytika není jenom analýza minulosti, ale i zpracování budoucího vývoje podniku, a to především jeho schopnosti „přežít“. Protože analýza poměrových ukazatelů slouží jen k pozorování některých stránek finančního zdraví a většina z nich celkové hodnocení spíše zkresluje a ztěžuje, bylo v průběhu let vytvořeno nesčetně mnoho metod a postupů k posuzování bonity podniku a predikce případného bankrotu. Predikční modely využívají především bankovní instituce, protože potřebují vyhodnotit finanční situaci podniku, přičemž zvažují, zda organizaci půjčit anebo ne. Proto si banky formují určité systémy pro posuzování bonity firem. Jednotlivé výstupy jim pomáhají při klasifikování rizika, které banka bude muset podstoupit v případě, pokud poskytne firmě úvěr.

Modely se dělí do 2 skupin na:

- a) bonitní
- b) bankrotní.

5.1. Bonitní modely

Jedná se o diagnostické modely, které posuzují, zda jde o dobrý či špatný podnik. Bonitní modely jsou závislé spíše na teoretických a věcných znalostech. Pomáhají zhodnotit postavení firmy v komparaci s větším souborem srovnávaných firem. Od toho se odvíjí závislost na velkém množství informací z daného oboru, segmentu trhu či v databázi porovnávaných podnikatelských subjektů.

5.1.1. Tamariho model

Tento model spočívá v bodovém ohodnocení vypočítaných poměrových ukazatelů a následné zjištění pozice v databázi firem stejného oboru. Bonita podniku se určuje podle počtu získaných bodů. Jestliže podnik dosáhl více jak 60 bodů, pravděpodobnost bankrotu je nízká. Pokud však podnik získal méně jak 30 bodů, vzniká vyšší pravděpodobnost, že daný subjekt zbankrotuje.

Výhodou Tamariho modelu je v tom, že při posuzování vychází z reálného rozložení hodnot ukazatelů v porovnávané skupině.

Tab. č. 3: Algoritmus používaný v Tamariho modelu¹¹

Ukaz.	Konstrukce ukazatele	Hodnota ukazatele	Počet bodů
R1	$\frac{\text{Vlastní kapitál}}{\text{Cizí zdroje}}$	0,5 a více	25
		0,4-0,5	20
		0,3-0,4	15
		0,2-0,3	10
		0,1-0,2	5
		0,1 a méně	0
R2	Čistý zisk		
R3	$\frac{\text{Vlastní kapitál}}{\text{Cizí zdroje}}$	posl. 5 let kladné R2 a R3>HK	25
		posl. 5 let kladné R2 a R3>Md	20
		posl. 5 let kladné R2	15
		R3>HK	10
		R3>Md	5
		jinak	0
R4	Pohotovná likvidita	2 a více	25
		1,5-2	20
		1,1-1,5	15
		0,5-1,1	10
		0,5 a méně	0
R5	$\frac{\text{Výrobní spotřeba}}{\text{Prům. stav rozpracované výroby}}$	HK a více	10
		Md-HK	6
		DK-Md	3
		DK a méně	0
R6	$\frac{\text{Tržby}}{\text{Prům. stav pohledávek}}$	HK a více	10
		Md-HK	6
		DK-Md	3
		DK a méně	0
R7	$\frac{\text{Výrobní spotřeba}}{\text{Pracovní kapitál}}$	HK a více	10
		Md-HK	
		DK-Md	
		DK a méně	

5.1.2. Kralickův Quicktest

Existuje několik variant tohoto modelu. Jednou z nich je tzv. **Algoritmus Kralickova Quicktestu** z roku 1990, kde se nejdříve vypočítají jednotliví ukazatelé, jejich výsledným hodnotám se přidělí určitý počet bodů. Poté je nutné vyhodnotit finanční stabilitu, výnosovou situaci a nakonec celkovou situaci. Pokud je celková situace vyšší jak 3, jedná se o velmi dobrý podnik. Naopak hodnota menší než 1 představuje špatný podnik.

$$\text{Hodnocení finanční stability: } FS = \frac{R1 + R2}{2} \quad \text{Hodnocení výnosové situace: } VS = \frac{R3 + R4}{2}$$

$$\text{Hodnocení celkové situace: } CS = \frac{FS + VS}{2}$$

¹¹ Kolář, P., Mrkvička, J.: Finanční analýza: ASPI, a. s., Praha, 2006. ISBN 80-7357-219-2. str. 152.

Tab. č. 4: Algoritmus Kralickova Quicktestu (1990)¹²

Ukaz.	Konstrukce ukazatele	Hodnota ukazatele	Počet bodů
R1	$\frac{\text{Vlastní kapitál}}{\text{Celková aktiva}}$	0,3 a více	4
		0,2-0,3	3
		0,1-0,2	2
		0,0-0,1	1
		0,0 a méně	0
R2	$\frac{\text{Dluhy celkem} - \text{Peněžní prostředky}}{\text{Provozní cash - flow}}$	3 a méně	4
		3-5	3
		5-12	2
		12-30	1
		30 a více	0
R3	$\frac{\text{Zisk před úroky a zdaněním}}{\text{Celková aktiva}}$	0,15 a více	4
		0,12-0,15	3
		0,08-0,12	2
		0,00-0,08	1
		0,00 a méně	0
R4	$\frac{\text{Provozní cash - flow}}{\text{Provozní výnosy}}$	0,1 a více	4
		0,08-0,1	3
		0,05-0,08	2
		0,00-0,05	1
		0,00 a méně	0

5.1.3. Argentiho model

Model nepatří mezi základní bankrotní nebo bonitní modely, protože jen zčásti vychází z kvantifikovaných dat. Jedná se především o empirický model, který byl vytvořen díky spolupráci s uživateli informací finanční analýzy.

V Argentiho modelu se přiřazují body – a to v plném počtu nebo ani jeden. Jestliže podnik získá méně než 25 bodů, je velmi malá pravděpodobnost, že zbankrotuje. Problém nastává tehdy, když je hodnocenému subjektu přiděleno více jak 25 bodů – v průběhu 5 let hrozí firmě úpadek – čím více bodů, tím je predikce bankrotu kratší. Pokud podnik v části „chyby“ má více než 15 bodů a současně v části „nedostatky méně jak 10 bodů, je management kvalitní a předpokládá jisté riziko. Nekompetentní management odhaluje skutečnost, kdy je přiděleno podniku více než 10 bodů v sektoru „nedostatky“.

¹² Kolář, P., Mrkvička, J.: Finanční analýza: ASPI, a. s., Praha, 2006. ISBN 80-7357-219-2. str. 153.

Tab. č. 5: Algoritmus Argentiho modelu¹³

	Počet bodů
NEDOSTATKY	
Management:	
Autokratický generální ředitel	8
Spojená funkce předsedy představenstva a GŘ	4
Nevyrovnané znalosti a dovednosti členů představenstva	2
Pasivní představenstvo	2
Slabý finanční ředitel	2
Nedostatek profesionálních manažerů na nižších řídicích úrovních	1
Účetnictví:	
Chybějící rozpočtová kontrola	3
Chybějící plánování cash-flow	3
Chybějící kalkulační systém	3
Chybějící reakce na změny:	
Výrobky, procesy, trhy, podnikatelské prostředí	15
Celkem možných bodů	43
<i>Hranice nebezpečí</i>	10
CHYBY	
Overtrading (růst výroby a tržeb bez potřebného finančního zajištění stálým kapitálem)	15
Nerozumná úroveň zadlužení vůči bankám	15
Příliš velké budoucí záměry v porovnání s možnostmi podniku	15
Celkem možných bodů	45
<i>Hranice nebezpečí</i>	15
PŘÍZNAKY	
Finanční: zhoršující se Z-skóre	4
„Tvůrčí“ účetnictví: příznaky přikrášlování hospodářských výsledků	4
Nefinanční signály: zhoršení kvality, morálky, podílu na trhu	3
Příznaky blížícího se konce: direktivní příkazy, šířící se fámy, rezignované chování	1
Celkem možných bodů	12
CELKOVÝ POČET DOSAŽITELNÝCH BODŮ	100
HRANICE NEBEZPEČÍ	25

5.2. Bankrotní modely

Bankrotní modely se zakládají na statistické diskriminační analýze a počítají se z reálných dat. Jejich podkladem jsou lineární kombinace ukazatelů. Využívají se k předpovědi, zda podniku hrozí úpadek či nikoliv.

Tyto modely podléhají kritice, protože v určitých směrech mají jisté nevýhody v jejich zpracování, kdy např. každý ukazatel má jiný význam v různých podnicích, některé publikované finanční informace jsou již neaktuální v době zveřejnění, anebo zde vzniká problém ve stanovení doby, ve které musí vedení podniku uskutečnit nutná opatření k odvrácení nebezpečí krachu.

¹³ Kolář, P., Mrkvička, J.: Finanční analýza: ASPI, a. s., Praha, 2006. ISBN 80-7357-219-2. str. 154.

5.2.1. Altmanův index důvěryhodnosti

Index vznikl v roce 1968, kdy prof. Edward Altman prostřednictvím statistické analýzy (tzv. diskriminační analýza) na určitém počtu podniků vybral pět poměrových ukazatelů, které statisticky umožňovaly zjistit budoucí bankrot firmy. Tento model ukazuje na podniky, jež s velkou pravděpodobností zkrachují, a na podniky, které v budoucnu budou prosperovat. Je nutné poznamenat, že tento model se vyskytuje v několika variacích.

Rovnice důvěryhodnosti nebo-li Altmanovo Z-skóre má tuto podobu:

$$Z = 1,2 * X_1 + 1,4 * X_2 + 3,3 * X_3 + 0,6 * X_4 + 1,0 * X_5$$

kde

$$X_1 = \frac{\text{Čistý pracovní kapitál}}{\text{Aktiva celkem}} \quad X_2 = \frac{\text{Zadržené výdělků}}{\text{Aktiva celkem}} \quad X_3 = \frac{\text{EBIT}}{\text{Aktiva celkem}}$$
$$X_4 = \frac{\text{Tržní hodnota vlastního kapitálu}}{\text{Účetní hodnota dluhu}} \quad X_5 = \frac{\text{Tržby}}{\text{Aktiva celkem}}$$

Tab. č. 6: Altmanův index¹⁴

Výsledná tabulka – Interpretace hodnoty Z faktoru	
Z FAKTOR > 2,99	můžeme předpovídat uspokojivou finanční situaci
1,8 < Z FAKTOR < 2,99	„šedá zóna“ nevyhraněných výsledků
Z FAKTOR < 1,8	firma je ohrožena vážnými finančními problémy

Z výše uvedené tabulky č. 6 vyplývá, že čím vyšší je index Z, tím podniku nehrozí finanční problémy a představuje finančně zdravý podnik.

Další varianta, jež byla vytvořena pro podniky neobchodované na trhu, má tento tvar:

$$Z_0 = 0,717 * X_1 + 0,847 * X_2 + 3,107 * X_3 + 0,420 * X_4 + 0,998 * X_5$$

Proměnné jsou shodné jako v základním modelu, kromě

$$X_4 = \frac{\text{Základní kapitál}}{\text{Celkové dluhy}}$$

Mění se i kritérium hodnocení: podniky s minimální pravděpodobností bankrotu mají

$Z_0 > 2,70$, podniky náchylné k bankrotu $Z_0 < 1,20$.

¹⁴ Hnilica, J., Kislingerová, E.: Finanční analýza: krok za krokem. C. H. Beck, Praha, 2005. ISBN 80-7179-321-3. str. 81

Vyskytly se však problémy s výpočtem tohoto indexu, protože v českých podmínkách existuje jen malé množství firem, které zkrachovaly, tzn. že neexistuje dostatečná velikost souboru dat, na kterých by se dalo potvrdit fungování modelu. Byl proto vytvořen tzv. upravený Altmanův model pro podmínky českých podniků. Jeho autorem jsou Inka a Ivan Neumaierovi, kteří viděli nedostatky hlavně v odlišnostech ve finančních výkazech. Základní rovnici upravili o ukazatel (X_6), který postihuje problém platební neschopnosti českých podniků.

Výpočet je následující:

$$Z_{MOD} = 1,2 * X_1 + 1,4 * X_2 + 3,7 * X_3 + 0,6 * X_4 + 1,0 * X_5 + 1,0 * X_6$$

přičemž

$$X_6 = \frac{\text{Závazky po lhůtě splatnosti}}{\text{Výnosy}}$$

Tento modifikovaný index se hodnotí stejně jako původní Altmanův model Z-skóre.

5.2.2. Index důvěryhodnosti „IN95“¹⁵

Index finanční důvěryhodnosti má velmi podobnou konstrukci. Odlišnost spočívá v určité modifikaci využitých dílčích ukazatelů, jichž je šest (o jeden více než užívá Altman) a jeden z nich má záporné znaménko. Hlavní zvláštností je nejednotnost vah. Pro index IN95 jsou stanoveny různé váhy pro různá odvětví. Neumaierovi předpokládali užívat tento model u soukromých implicitně ziskových firem a váhy určili pouze pro průmysl potravinářský, textilní, zpracovatelský, pro obchod a výrobu kovů.

Model má tento tvar:

$$\begin{aligned} IN = V_1 * \frac{\text{Aktiva}}{\text{Celkový kapitál}} + V_2 * \frac{\text{EBIT}}{\text{Nákladové úroky}} + V_3 * \frac{\text{EBIT}}{\text{Aktiva}} + V_4 * \frac{\text{Tržby}}{\text{Aktiva}} + \\ + V_5 * \frac{\text{Oběžná aktiva}}{\text{Krátkodobý cizí kapitál}} + V_6 * \frac{\text{Závazky po lhůtě splatnosti}}{\text{Tržby}} \end{aligned}$$

Rovněž výsledky propočtů indexu IN95 jsou interpretovány ve třech intervalech:

- **hodnota IN < 1** - firma není finančně důvěryhodná,
- **hodnota IN > 2** - firma se těší finanční důvěryhodnosti, čím je hodnota větší, tím lépe,

¹⁵ Kraftová, I.: Finanční analýza municipální firmy: C. H. Beck, Praha, 2002. ISBN 80-7179-778-2. str. 173.

- **hodnota $1 < IN < 2$** - u takové firmy je finanční nedůvěryhodnost či důvěryhodnost statisticky neprokazatelná.

5.2.3. Tafflerův model

Tafflerův model vznikl v roce 1977, kdy profesor Taffler vytipoval několik ukazatelů, které jsou založeny na hlavních charakteristikách platební schopnosti firmy, konkrétně na rentabilitě (X_1), pozici pracovního kapitálu (X_2), finančního rizika (X_3) a likviditě (X_4). Zobrazuje jistou modifikaci Altmanova modelu založeného na výsledcích lineární diskriminační analýzy.

Tafflerův model se užívá pro britské společnosti kótované na burze cenných papírů, vypadá takto:

$$Z_T = 0,53 * X_1 + 0,13 * X_2 + 0,18 * X_3 + 0,16 * X_4$$

kde

$$X_1 = \frac{\text{Zisk před zdaněním}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

$$X_2 = \frac{\text{Oběžná aktiva}}{\text{Celkové závazky}}$$

$$X_3 = \frac{\text{Krátkodobé závazky}}{\text{Celková aktiva}}$$

$$X_4 = \frac{\text{Finanční majetek} - \text{Krátkodobé závazky}}{\text{Provozní náklady} - \text{Odpisy}}$$

Jestliže je výsledek kladný $Z_T > 0$, je malá pravděpodobnost, že podnik během následujícího roku zbankrotuje.

Pokud však je součet záporný $Z_T < 0$, je vysoká pravděpodobnost, že podnik se dostane v budoucnu do finančních potíží.

6. Klatovská nemocnice, a. s.

6.1. Základní informace o společnosti¹⁶

<u>Obchodní firma:</u>	Klatovská nemocnice, a. s.
<u>Sídlo společnosti:</u>	Plzeňská 569, 339 01 Klatovy 2
<u>Identifikační číslo:</u>	26360527
<u>Právní forma:</u>	akciová společnost
<u>Datum vzniku:</u>	14. 8. 2003
<u>Předmět podnikání:</u>	provozování nestátního zdravotnického zařízení
<u>Základní kapitál:</u>	108 530 000 Kč
<u>Představenstvo:</u>	Ing. Irina Riegelová, člen představenstva a ředitelka společnosti
<u>Dozorčí rada:</u> předseda:	MUDr. František Koc, praktický lékař Horažďovice
členové:	Ing. Jan Vrána, místostarosta Města Klatovy Zdeněk Pešek, zaměstnanec Klatovské nemocnice, a. s. – - zástupce odborů
<u>Zakladatel:</u>	Plzeňský kraj, IČ: 70890366
<u>Zaměstnanci:</u>	541 (fyzický stav k 31. 12. 2006)

Klatovské nemocnice, a. s. provádí i tyto další činnosti:

- služby v oblasti administrativní správy a služby organizačně hospodářské povahy u FO a PO,
- hostinská činnost,
- realitní činnost,
- ubytovací služby,
- masérské, rekondiční a regenerační služby.

6.2. Profil společnosti

Klatovská nemocnice, a. s. patří mezi zdravotnická zařízení pavilónového typu s odděleními nacházejícími se volně i mimo areál o rozloze 9,6 ha. Nemocnice se začala stavět mezi roky

¹⁶ Výroční zpráva 2006, Klatovská nemocnice, a. s. str. 6.

1913 – 1914. V nemocničním areálu se nachází 11 medicínských budov, 3 administrativní budovy a několik dalších budov provozních. Město Klatovy vlastní budovu psychiatrického oddělení, zbytek budov a pozemky jsou v majetku Plzeňského kraje.

Nemocnice poskytuje široký rozsah zdravotní péče pro přibližně 200 000 obyvatel, kteří pocházejí nejen z klatovského regionu, ale i z okresu Domažlice, Plzeň – jih, někteří i z jiných částí České republiky. Díky těmto skutečnostem si drží dominantní pozici v regionu na trhu zdravotnických služeb. Zabezpečuje zdravotnickou péči pomocí 11 lůžkových oddělení a 5 oddělení komplementu, některá dokonce působí nad rámec okresu. Jedná se o oddělení neurologie, nukleární medicíny, oční, ORL, ortopedie, patologie, plicní a psychiatrie. Celkový počet lůžek činí 372. V roce 2006 byla průměrná ošetrovací doba 5,51 dnů a oproti roku 2003 se snížila o 1,11 dnů. Zkrácení průměrné ošetrovací doby umožnily především nové lékařské metody a rozvoj v medicíně.

6.3. Vlastnická struktura a management

Základní kapitál společnosti je zapsán v Obchodním rejstříku u Krajského soudu v Plzni a jeho hodnota dosahuje výše 108 530 000 Kč, byl rozdělen na 10 853 ks kmenových akcií na jméno v zaknihované podobě ve jmenovité hodnotě 10 000 Kč. Akcie jsou omezeně převoditelné, a to pouze se souhlasem valné hromady.

Jediným vlastníkem a akcionářem nemocnice se stal Plzeňský kraj. Vedení společnosti se stává z ředitele nemocnice, dále pak z ekonoma, vedoucí oddělení PaM, technického náměstka, náměstkyně pro ošetrovatelskou péči a hlavního lékaře.

6.4. Strategie společnosti

Strategie se zpracovává dlouhodobě a vychází z cílů organizace. Hlavním cílem nemocnice je poskytování zdravotní a specializované péče na moderní úrovni se zachováním finanční stability (dosažení kladného či vyrovnaného hospodářského výsledku) a podnikatelské soběstačnosti.

Společnost se snaží využívat příležitostí k získání sponzorských darů. V roce 2005 vznikla např. spolupráce s německými zdravotnickými zařízeními, od kterých nemocnice dostala dary na vybavení lůžkových oddělení. Nejvíce sponzoruje nemocnici Nadace Katarakta.

Velkým cílem a investicí do budoucna by měla být výstavba monobloku (namísto současného heliportu) v areálu Klatovské nemocnice, a. s. Do zahájení stavby se však musí vyřešit otázka nového heliportu, který by mohl stát v blízkosti plicního oddělení.

Dalšími cíli nemocnice jsou např.:

- podílet se na změně zákonů k snazšímu přijetí lékařů – absolventů do odborných kursů a stáží k dosažení specializované způsobilosti,
- uzavření dohody o spolupráci a zabezpečení odborné kontroly pro menší nemocnice, hlavně v oboru laboratorních služeb,
- napomoci lékařskému personálu zvyšovat odbornost zajištěním jejich účasti ve výzkumu, vývoji a publikační činnosti,
- obnovování přístrojového a ostatního vybavení,

Nemocnice usiluje o vytvoření image kvalitní a přátelské nemocnice, která bude zároveň bezpečná, s jasně stanovenými pravidly pro ochranu pacientů a zaměstnanců.

6.5. Transformace nemocnice

V roce 2003 přešla Klatovská nemocnice, a. s. pod správu Plzeňského kraje. Na základě Zákona č. 290/2002 Sb., o přechodu věcí, práv a závazků ČR na kraje a obce a občanská sdružení, a v souladu se záměry Rady Plzeňského kraje byla změněna právní forma z příspěvkové organizace na akciovou společnost. Po zápisu do obchodního rejstříku začala svoji činnost nestátního zdravotnického zařízení a na začátku února 2004 převzala po Nemocnici s poliklinikou Klatovy (dále jen Nsp Klatovy) všechny její aktivity, související s poskytováním zdravotní péče v plném rozsahu všech oborů, dále také veškerý movitý majetek, přičemž nemovitý majetek zůstal vlastníkově. Nemocnice mu však musí platit za budovy nájem, což ovlivňuje náklady.

Po transformaci byly provedeny v nemocnici určité změny, které se např. týkaly systému odměňování. Společnost postupně přešla na motivační systém, jenž se vyznačuje především v individuálním hodnocení každého zaměstnance na základě výsledků jeho práce a současně i hospodaření celého oddělení. Protože se zavedl systém základních platů s pobídkovou složkou, zrušilo se osobní ohodnocení pracovníků. Změnou právní formy se zvýšila odpovědnost ředitele, odpadly neobvyklé nákupy, dále se snížil např. počet nezdravotnických pracovníků.

7. Finanční analýza Klatovské nemocnice, a. s.

V praktické části diplomové práce se budu zabývat finanční analýzou Klatovské nemocnice, a. s. K výpočtu uplatním dvě hlavní techniky elementárních metod: analýzu absolutních ukazatelů a poměrovou analýzu.

7.1. Analýza absolutních ukazatelů

Základním prvkem výpočtu finanční analýzy je horizontální a vertikální rozbor finančních výkazů. Zatímco u vertikální analýzy se poměřují jednotlivé veličiny finančních výkazů k celkové hodnotě, u rozvahy to zpravidla bývá bilanční suma a u výkazu zisků a ztrát např. celkové výnosy či tržby za vlastní výrobky a služby.

7.1.1. Horizontální analýza

Při aplikaci horizontální analýzy se zkoumá vývoj určité hodnoty v čase, většinou vztažené k nějakému předchozímu účetnímu období. K výpočtu jsem využila index vyjádřený v procentech, kdy sloupec „03/02“ s procenty znamená procentuální změny, druhý sloupec „03-02“ představuje absolutní rozdíly v těchto letech.

$$\text{absolutní změna} = \text{hodnota}_t - \text{hodnota}_{t-1}$$

$$\text{procentní změna} = \frac{\text{absolutní změna}}{\text{hodnota}_{t-1}} * 100 (\%)$$

V polovině roku 2003 nemocnice změnila právní formu. V důsledku této změny se objevily v analýze za roky 2002 – 2004 vysoké záporné či vysoké kladné hodnoty, a jsou proto označeny červeně. Při analýze vlastního kapitálu nelze výpočet provést, neboť jsou tyto položky v letech 2003 - 2004 ovlivněny transformací – označeny jako „nelze“. Další údaje stejně pojmenované jsou z toho důvodu, protože jejich hodnota byla v jednotlivých letech nulová a to z matematického hlediska není možné vypočítat (dělit nulou nelze!). Dalším problémem v této části bylo časové rozlišení (dříve přechodné účty aktivní a pasivní), které bylo do roku 2003 vykazováno jako součást oběžných aktiv a cizích zdrojů. V současné době se jeho hodnota uvádí jako samostatná položka rozvahy (v důsledku změny zákona o účetnictví). V letech 2002 – 2003 byla tato položka nulová, a tak výsledné hodnoty neovlivnila.

7.1.1.1. Horizontální analýza rozvah

Z rozvahy jsem vynechala položku dlouhodobé pohledávky, protože její stav ve všech analyzovaných letech byl nulový. To samé jsem provedla u rezerv (zákonné a ostatní), jež podnik za zkoumané roky netvořil.

Tab. č. 7: Horizontální analýza zkrácených rozvah příspěvkové organizace

Položky	Netto hodnoty (v tis. Kč)		Relativní změna (v %)		Absolutní změna (v tis. Kč)	
	2002	2003	03/02	04/03	03-02	04-03
AKTIVA celkem	282 306	75 449	-73,3	71,1	-206 857	53 617
Stálá aktiva	225 352	117	-99,9	75888,0	-225 235	88 789
Dl. nehm. majetek	762	0	-100,0	nelze	-762	3 221
Oprávky k DNM	-762	0	-100,0	nelze	762	-387
Dl. hmotný majetek	361 178	117	-99,9	73135,0	-361 061	85 568
Oprávky k DHM	-135 826	0	nelze	nelze	135 826	-12 433
Oběžná aktiva	56 954	75 332	32,3	-47,0	18 378	-35 378
Zásoby	15 127	0	nelze	nelze	-15 127	5 726
Kr. pohledávky	6 812	45 421	566,8	-24,9	38 609	-11 295
Kr. finanční majetek	15 334	29 911	95,1	-99,7	14 577	-29 809
Přechodné účty aktivní	19 681	0	nelze	nelze	-19 681	206
PASIVA celkem	282 306	75 449	-73,3	71,1	-206 857	53 617
Vl. zdroje krytí SA a OA	187 273	-36 222	-119,3	nelze	-223 495	95 542
Majetkové fondy	231 473	6 508	-97,2	nelze	-224 965	67 022
Finanční a peněžní fondy	7 247	4 287	-40,8	nelze	-2 960	-3 003
Zdroje krytí	0	0	nelze	nelze	0	8 179
Hospodářský výsledek	-34 400	-50 229	46,0	-53,7%	-15 829	26 958
Cizí zdroje	95 033	111 671	17,5	-37,6	16 638	-42 033
Dlouhodobé závazky	0	0	nelze	nelze	0	0
Krátkodobé závazky	95 033	111 671	17,5	-48,7	16 638	-54 414
Bank. úvěry a půjčky	0	0	nelze	nelze	0	12 381
Přechodné účty pasivní	0	0	nelze	nelze	0	108

K 31. prosinci 2003 přestala Nsp Klatovy provádět zdravotnickou péči, její zaměstnanci a movitý majetek přešli do nově vytvořené Klatovské nemocnice, a. s. Po zbytek roku 2003 současně fungovala Nsp Klatovy a Klatovská nemocnice, a. s., proto jsou stálá aktiva tak nízká (117 tis. Kč) a nejsou vykazované zásoby.

Z výše uvedené tabulky č. 7 je možné vyčíst, že celková bilanční suma v letech 2003 – 2004 vzrostla celkově o 71,1 % a to vlivem transformace. V roce 2004 výrazně poklesly pohledávky ze 45 421 tis. Kč na 34 126 tis. Kč, tedy o 24,9 %, absolutně pak o 11 295 tis. Kč. Významně se snížila ztráta (↓53,7 %), k tomu napomohla úspora osobních nákladů (↓22 350 tis. Kč), ke které došlo hlavně díky změně systému odměňování, kdy byla zapojena do mezd složka motivační.

I když v letech 2004 - 2005 vzrostla oběžná aktiva o 60,2 %, celková bilanční suma se zvýšila pouze o 38,9 % (↑50 173 tis. Kč). Největší podíl na tom měly zásoby, které absolutně narostly o 9 670 tis. Kč. (↑168, 9 %). Další výraznou položkou jsou zde bankovní úvěry a výpomoci, které se zvýšily o 140 %. U položky časového rozlišení došlo k poklesu (↓75,9 %) z důvodu snížení výdajů příštích období. Ztráta pokračuje v klesajícím trendu, ale oproti roku minulému pomalejším tempem (↓37,4 %, absolutně pak o 8 714 tis. Kč). V roce 2005 probíhalo dovybavení nemocnice počítači a jiným hardwarem v částce cca 2 500 tis. Kč a společně se zakoupením ostatních modulů nemocničního informačního systému včetně licencí za cca 6 000 tis. Kč, tyto částky způsobily zvýšení dlouhodobého nehmotného majetku o 119,0 %.

Tab. č. 8: Horizontální analýza zkrácených rozvah akciové společnosti

Položky	Netto hodnoty (v tis. Kč)			Relativní změna (v %)		Absolutní změna (v tis. Kč)	
	2004	2005	2006	05/04	06/05	05-04	06-05
AKTIVA celkem	129 066	179 239	161 470	38,9	-9,9	50 173	-17 769
Stálá aktiva	88 906	115 119	104 527	29,5	-9,2	26 213	-10 592
Dl. nehm. majetek	3 221	7 053	5 068	119,0	-28,1	3 832	-1 985
Oprávky k DNM	-387	-1 536	-3 702	296,9	141,0	-1 149	-2 166
Dl. hmotný majetek	85 685	108 066	99 459	26,1	-8,0	22 381	-8 607
Oprávky k DHM	-12 433	-24 289	-38 963	95,4	60,4	-11 856	-14 674
Oběžná aktiva	39 954	64 010	56 600	60,2	-11,6	24 056	-7 410
Zásoby	5 726	15 396	14 101	168,9	-8,4	9 670	-1 295
Kr. pohledávky	34 126	48 536	42 435	42,2	-12,6	14 410	-6 101
Kr. finanční majetek	102	78	64	-23,5	-17,9	-24	-14
Časové rozlišení	206	110	343	-46,6	211,8	-96	233
PASIVA celkem	129 066	179 239	161 470	38,9	-9,9	50 173	-17 769
Vlastní kapitál	59 320	87 684	74 305	47,8	-15,3	28 364	-13 379
Základní kapitál	73 530	108 530	108 530	47,6	0,0	35 000	0
Kapitálové fondy	1 284	1 569	2 050	22,2	30,7	285	481
Rezervní fondy	8 179	7 636	77	-6,6	-99,0	-543	-7 559
Hospodářský výsledek	-23 271	-14 557	-13 858	-37,4	-4,8	8 714	699
Cizí zdroje	69 638	91 529	87 144	31,4	-4,8	21 891	-4 385
Dl. závazky	0	0	1 051	nelze	nelze	nelze	1 051
Kr. závazky	57 257	61 809	63 371	8,0	2,5	4 552	1 562
Bank. úvěry a výpomoci	12 381	29 720	22 722	140,0	-23,5	17 339	-6 998
Časové rozlišení	108	26	21	-75,9	-19,2	-82	-5

V analyzovaných letech 2005 – 2006 došlo k poklesu bilanční sumy o 9,9 %, tj. cca o 17 769 tis. Kč. Nejvýraznější položku zde představuje časové rozlišení (↑211,8 %) tvořené např. pohledávkami vůči Všeobecné zdravotní pojišťovně týkající se úhrady lékařských výkonů za biochemickou laboratoř ve výši 3 660 tis. Kč za období červenec - prosinec 2006. Dále došlo ke snížení rezervních fondů (↓100 %), ze kterých byla uhrazena ztráta ve výši 7 559 tis. Kč.

7.1.1.2. Horizontální analýza výkazů zisků a ztrát

V analýze výkazu zisků a ztrát jsem vynechala náklady vynaložené na prodané zboží a tržby za prodej zboží, protože tyto hodnoty společnost nevykazuje.

V letech 2002 - 2003 došlo k výraznému zvýšení tržeb z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu o 409,6 %, dále došlo k snížení ostatních výnosů o 95,3 %, tyto změny opět způsobila transformace nemocnice. Velký vliv na hospodářský výsledek měly odpisy dlouhodobého majetku (↑140,1 %, cca o 6 071 tis. Kč) a také ostatní náklady (↑148,1 %, tj. cca o 5 704 tis. Kč).

Tab. č. 9: Horizontální analýza výkazů zisků a ztrát ve zkrácené podobě

Položky	Netto hodnoty (v tis. Kč)		Relativní změna (v %)		Absolutní změna (v tis. Kč)	
	2002	2003	03/02	04/03	03-02	04-03
Tržby za prodej vl. výr. a sl.	237 392	239 594	0,9	0,1	2 202	280
Aktivace	6 782	7 630	12,5	3,3	848	252
Tržby z prodeje DM a mat.	1 029	5 244	409,6	-73,7	4 215	-3 864
Ostatní výnosy	18 983	890	-95,3	56,9	-18 093	506
Výnosy celkem	264 186	253 358	-4,1	-1,1	-10 828	-2 826
Spotřeba mat. a energie	89 758	90 865	1,2	-5,9	1 107	-5 334
Služby	24 056	24 175	0,5	15,3	119	3 703
Osobní náklady	163 800	168 398	2,8	-13,3	4 598	-22 350
Daně a poplatky	107	189	76,2	-53,4	82	-101
Odpisy DNM a DHM	4 333	10 404	140,1	-8,0	6 071	-837
ZC prodaného DM a mat.	12 680	0	nelze	nelze	-12 680	1 907
Změna stavu rezerv	0	0	nelze	nelze	0	0
Ostatní náklady	3 852	9 556	148,1	-70,9	5 704	-6 772
Náklady celkem	298 586	303 587	1,7	-9,8	5 001	-29 784
Výsledek hospodaření	-34 400	-50 229	46,0	-53,7	-15 829	26 958

V letech 2003 - 2004 byly ušetřeny náklady vlivem osobních nákladů, které se oproti roku 2003 snížily o 22 350 tis. Kč, tj. o 13,3 %. Negativně se do hospodaření nemocnice promítla zvýšená sazba DPH z 5 na 19 %, a to především u služeb (např. praní prádla, úklid), softwaru, atd., dále také nájemné, jež platí nemocnice svému vlastníkovvi. Tyto změny způsobily nárůst nákladů na služby o 15,3 %.

V období 2004 – 2005 dosahuje nemocnice zlepšení hospodářského výsledku – snížení ztráty ↓37,4 %. A to hlavně díky zvýšení příjmové stránky o 10,5 %. Navýšení výkonů bylo zapříčiněno znovuotevřením biochemické laboratoři. Záporných vysokých hodnot však dosahuje aktivace, tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu a ostatní výnosy.

V průběhu let 2005 – 2006 dochází ke zvýšení aktivace materiálu a zboží souvisejících s výrobou a prodejem krevní plazmy – nárůst o 25,2 %. Navýšení spotřeby materiálu

a energie o 15,3 % (absolutně o 12 675 tis. Kč) byla způsobena především spotřebou laboratorního materiálu. Extrémních hodnot opět dosahují: tržby za prodej dlouhodobého majetku a materiálu (↑660,9 %, absolutně o 1 064 tis. Kč), ostatní výnosy (↑329,3 %, absolutně o 3 227 tis. Kč), změna stavu rezerv (↑353,3 %, absolutně o 106 tis. Kč) a v neposlední řadě také ostatní náklady (↑103,8 %, absolutně o 3 397 tis. Kč).

Tab. č. 10: Horizontální analýza výkazů zisků a ztrát ve zkrácené podobě

Položky	Netto hodnoty (v tis. Kč)			Relativní změna (v %)		Absolutní změna (v tis. Kč)	
	2004	2005	2006	05/04	06/05	05-04	06-05
Tržby za prodej vl. výr. a sl.	239 874	265 169	287 393	10,5	8,4	25 295	22 224
Aktivace	7 882	2 328	2 915	-70,5	25,2	-5 554	587
Tržby z prodeje DM a mat.	1 380	161	1 225	-88,3	660,9	-1 219	1 064
Ostatní výnosy	1 396	995	4 272	-28,7	329,3	-401	3 277
Výnosy celkem	250 532	268 653	295 805	7,2	10,1	18 121	27 152
Spotřeba mat. a energie	85 531	82 970	95 645	-3,0	15,3	-2 561	12 675
služby	27 878	29 868	30 774	7,1	3,0	1 990	906
Osobní náklady	146 048	153 287	158 358	5,0	3,3	7 239	5 071
Daně a poplatky	88	38	64	-56,8	68,4	-50	26
Odpisy DNM a DHM	9 567	13 401	17 922	40,1	33,7	3 834	4 521
ZC prodaného DM a mat.	1 907	344	94	-82,0	-72,7	-1 563	-250
Změna stavu rezerv	0	30	136	nelze	353,3	30	106
Ostatní náklady	2 784	3 273	6 670	17,6	103,8	489	3 397
Náklady celkem	273 803	283 211	309 663	3,4	9,3	9 408	26 452
Výsledek hospodaření	-23 271	-14 558	-13 858	-37,4	-4,8	8 713	700

7.1.2. Vertikální analýza

Vertikální rozbor spočívá v procentním vyjádření jednotlivých položek účetního výkazu poměřovaných k nějaké celkové veličině. Jednotlivé položky pak znázorňují, z kolika procent se podílejí na celkovém souhrnu.

7.1.2.1. Vertikální analýza rozvahy

V případě rozvahy jsem zvolila bilanční sumu. Jak je vidět z následující tabulky č. 11 za posledních pět let se podíl stálých aktiv, oběžných aktiv ani časového rozlišení významně nezměnil, kromě roku 2003, který byl ovlivněn transformací nemocnice. Změna právní formy se projevuje na struktuře rozvahy, konkrétně nejvíce na oběžných aktivech (krátkodobé pohledávky se podílí 60,2 % na bilanci), cizích zdrojích (krátkodobé závazky tvoří 148 %, v dalších letech se jejich hodnota snížila zhruba na 40 % z rozvahy) a také k velkému poklesu hospodářského výsledku.

Tab. č. 11: Vertikální analýza rozvah ve zkráceném rozsahu (v %)

Položky	2002	2003	Položky	2004	2005	2006
AKTIVA celkem	100,0	100,0	AKTIVA celkem	100,0	100,0	100,0
Stálá aktiva	79,8	0,2	Stálá aktiva	68,9	64,2	64,7
Dl. nehm. majetek	0,3	0,0	Dl. nehm. majetek	2,5	3,9	3,1
Oprávký k DNM	-0,3	0,0	Oprávký k DNM	-0,3	-0,9	-2,3
Dl. hmotný majetek	127,9	0,2	Dl. hmotný majetek	66,4	60,3	61,6
Oprávký k DHM	-48,1	0,0	Oprávký k DHM	-9,6	-13,6	-24,1
Oběžná aktiva	20,2	99,8	Oběžná aktiva	31,0	35,7	35,1
Zásoby	5,4	0,0	Zásoby	4,4	8,6	8,7
Kr. pohledávky	2,4	60,2	Kr. pohledávky	26,4	27,1	26,3
Kr. finanční majetek	5,4	39,6	Kr. finanční majetek	0,1	0,0	0,0
Přechodné účty aktivní	7,0	0,0	Časové rozlišení	0,2	0,1	0,2
PASIVA celkem	100,0	100,0	PASIVA celkem	100,0	100,0	100,0
Vl. zdroje krytí SA a OA	66,3	-48,0	Vlastní kapitál	46,0	48,9	46,0
Majetkové fondy	82,0	8,6	Základní kapitál	57,0	60,6	67,2
Finanční a peněžní fondy	2,6	5,7	Kapitálové fondy	1,0	0,9	1,3
Zdroje krytí prostř. rozp. hosp.	0,0	0,0	Rezervní fondy	6,3	4,3	0,0
Hospodářský výsledek	-12,2	-66,6	Hospodářský výsledek	-18,0	-8,1	-8,6
Cizí zdroje	33,7	148,0	Cizí zdroje	54,0	51,1	54,0
Dlouhodobé závazky	0,0	0,0	Dlouhodobé závazky	0,0	0,0	0,7
Krátkodobé závazky	33,7	148,0	Krátkodobé závazky	44,4	34,5	39,2
Bank. úvěry a půjčky	0,0	0,0	Bank. úvěry a výpomoci	9,6	16,6	14,1
Přechodné účty pasivní	0,0	0,0	Časové rozlišení	0,1	0,0	0,0

V roce 2002 je nejvýznamnější položkou dlouhodobý hmotný majetek, který se podílí na bilanční sumě 127,9 %, jeho hodnota se však snižuje oprávkami o 48,1 %. V dalších letech pak dlouhodobý hmotný majetek tvoří průměrně 63 % na skladbě rozvahy.

V letech 2004 – 2006 v důsledku navyšování základního kapitálu dochází k růstu jeho procentního poměru na bilanční sumě. Podíl krátkodobých závazků se pohybuje okolo 40 % a krátkodobých pohledávek pak okolo 26,5 %. Jak je již známo, neustále se zvyšující krátkodobé pohledávky způsobují nemocnici potíže s likviditou.

7.1.2.2. Vertikální analýza výkazů zisků a ztrát

Při rozboru výkazů zisků a ztrát jsem vybrala jako vztažnou veličinu celkové výnosy. To umožňuje vidět, jak velká je každá položka k výnosům. Z následující tabulky č. 12 je zřejmé, že největší položku představují náklady celkem, které se v analyzovaných letech pohybují okolo 110 %, mají však tendenci klesat a tím se zlepšuje hospodářský výsledek. Pozitivní vývoj je možné spatřovat hlavně v poklesu osobních nákladů, což způsobil již zmíněný systém odměňování.

Tab. č. 12: Vertikální analýza výkazů zisků a ztrát ve zkráceném rozsahu (v %)

Položky	2002	2003	2004	2005	2006
Tržby za prodej vl. výr. a sl.	89,9	94,6	95,7	98,7	97,2
Aktivace	2,6	3,0	3,1	0,9	1,0
Tržby z prodeje DM a mat.	0,4	2,1	0,6	0,1	0,4
Ostatní výnosy	7,2	0,4	0,6	0,4	1,4
Výnosy celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Spotřeba materiálu a energie	34,0	35,9	34,1	30,9	32,3
Služby	9,1	9,5	11,1	11,1	10,4
Osobní náklady	62,0	66,5	58,3	57,1	53,5
Daně a poplatky	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Odpisy DNM a DHM	1,6	4,1	3,8	5,0	6,1
ZC prodaného DM a mat.	4,8	0,0	0,8	0,1	0,0
Změna stavu rezerv	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostatní náklady	1,5	3,8	1,1	1,2	2,3
Náklady celkem	113,0	119,8	109,3	105,4	104,7
Hospodářský výsledek	-13,0	-19,8	-9,3	-5,4	-4,7

7.1.2.3. Analýza čistého pracovního kapitálu

K procentnímu rozboru se často řadí i analýza rozdílových ukazatelů a to především analýza čistého pracovního kapitálu, který se počítá z rozvahy. Čím vyšší je ČPK, tím podnik snáze uhradí své finanční závazky.

$$\text{Čistý pracovní kapitál} = \text{Oběžná aktiva} - \text{Krátkodobé závazky}$$

Tab. č. 13: Analýza čistého pracovního kapitálu (v tis. Kč)

	2002	2003	2004	2005	2006
Oběžná aktiva	56 954	75 332	39 954	64 010	56 600
Kr. závazky	95 033	111 671	69 638	87 107	83 938
ČPK	-38 079	-36 339	-29 684	-23 097	-27 338

Čistý pracovní kapitál dosahuje záporných hodnot, jeho výše však mírně stoupá. Přesto se jedná o tzv. nekrytý dluh. Dlouhodobé zdroje (např. v roce 2006 – 77 511 tis. Kč) jsou nižší než stálá aktiva (např. v roce 2006 – 104 527 tis. Kč), proto musí nemocnice krýt část stálých aktiv krátkodobými zdroji. Pokud tento stav bude trvat dále, hrozí nebezpečí, že bude nutné rozprodat část stálých aktiv na úhradu krátkodobých závazků, to však může způsobit likvidaci nemocnice. Je důležité poznamenat, že výše ČPK je silně ovlivněna ztrátou nemocnice. Ta snižuje výši vlastního kapitálu, který je součástí dlouhodobých zdrojů.

V období 2004 – 2005 se ČPK zvýšil o 22,2 % díky růstu zásob o téměř 169 %. V roce 2006 poklesl o 18,4 % z důvodu snížení krátkodobých pohledávek a krátkodobého finančního majetku.

7.2. Analýza poměrových ukazatelů

Tato metoda patří k nejpoužívanějším nástrojům finanční analýzy. Získané hodnoty poměrových ukazatelů sdělují společnosti její základní rysy. Tato analýza se skládá hlavně z ukazatele likvidity, rentability, aktivity, zadluženosti a produktivity práce.

7.2.1. Analýza likvidity

Poměřuje vztah mezi oběžnými aktivy a krátkodobými pasivy. Cílem je zjistit, zda je podnik schopný dostát svým závazkům. Rozeznávají se tři stupně likvidity: běžnou, pohotovou a okamžitou.

7.2.1.1. Běžná likvidita

Tento ukazatel vyjadřuje, kolikrát společnost kryje krátkodobé závazky oběžnými aktivy. Optimální hodnota tohoto ukazatele by měla ležet v intervalu 1,5 – 2,5.

$$\text{Běžná likvidita} = \frac{\text{Oběžná aktiva}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

Tab. č. 14: Běžná likvidita (v tis. Kč)

	2002	2003	2004	2005	2006
Oběžná aktiva	56 954	75 332	39 954	64 010	56 600
Krátkodobé závazky	95 033	111 671	69 638	87 107	83 938
Běžná likvidita	0,5993	0,6746	0,5737	0,7348	0,6743

Z výše uvedené tabulky č. 14 je jasné, že nemocnice se potýká s finančními problémy a dochází tak k nedostatečnému krytí krátkodobých závazků oběžnými aktivy. Všechny vypočtené hodnoty se nacházejí pod doporučeným intervalem.

Nejvíce se přibližuje k optimální hodnotě rok 2005, kdy dosahuje výše 0,7348 a oproti minulému roku se zvýšil o 28,1 %. To bylo způsobeno především růstem oběžných aktiv, konkrétně pak růstem zásob o 168 %. V dalším roce ukazatel poklesl na 0,6743 (↓8,22 %).

7.2.1.2. Pohotová likvidita

Pohotová likvidita očišťuje oběžná aktiva od nejméně likvidní části (zásoby), čím lépe vyjadřuje platební schopnost podniku. Za optimum se považuje velikost tohoto ukazatele v intervalu 1,0 – 1,5.

$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{\text{Oběžná aktiva} - \text{Zásoby}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

Tab. č. 15: Pohotová likvidita (v tis. Kč)

	2002	2003	2004	2005	2006
Oběžná aktiva - Zásoby	41 827	75 332	34 228	48 614	42 499
Krátkodobé závazky	95 033	111 671	69 638	87 107	83 938
Pohotová likvidita	0,4401	0,6746	0,4915	0,5581	0,5063

Pohotová likvidita se pohybuje průměrně okolo 0,53, což je hluboko pod optimální úrovní. Celkově ukazatel vzrostl o 0,0662, tj. o 15,04 %,

Nejvyšší hodnoty dosahuje v roce 2003, kdy proběhla v nemocnici změna právní formy, rapidně narostl krátkodobý finanční majetek (↑95,1 %) a krátkodobé pohledávky – pohledávky vůči odběratelům (↑761,41 %,).

V dalších letech došlo však ke snížení těchto položek a k nárůstu krátkodobých závazků (konkrétně závazků z obchodních vztahů), a tudíž i k poklesu pohotové likvidity. V roce 2005 vzrostl ukazatel z 0,4915 na 0,5581, tj. o 13,55 %. V dalším období 2006 poklesl z 0,5581 na 0,5063, což je o 9,28 %.

7.2.1.3. Okamžitá likvidita

Vyjadřuje schopnost podniku uhradit své závazky přímo peněžními prostředky. Výsledkem tohoto ukazatele by měla být nejlépe hodnota 0,2.

$$\text{Okamžitá likvidita} = \frac{\text{Peněžní prostředky}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

Tab. č. 16: Okamžitá likvidita (v tis. Kč)

	2002	2003	2004	2005	2006
Peněžní prostředky	15 334	29 911	102	78	64
Krátkodobé závazky	95 033	111 671	69 638	87 107	83 938
Okamžitá likvidita	0,1613	0,2678	0,0015	0,0009	0,0008

Okamžitá likvidita v průběhu analyzovaných let výrazně klesá. Nejpříznivějších hodnot dosáhla v letech 2002 (0,1613) a 2003 (0,2678, růst o 66,03 % oproti minulému roku), kdy se její výše rovnala optimální hodnotě. Znamenalo to, že nemocnice je schopná krýt krátkodobé závazky svými peněžními prostředky.

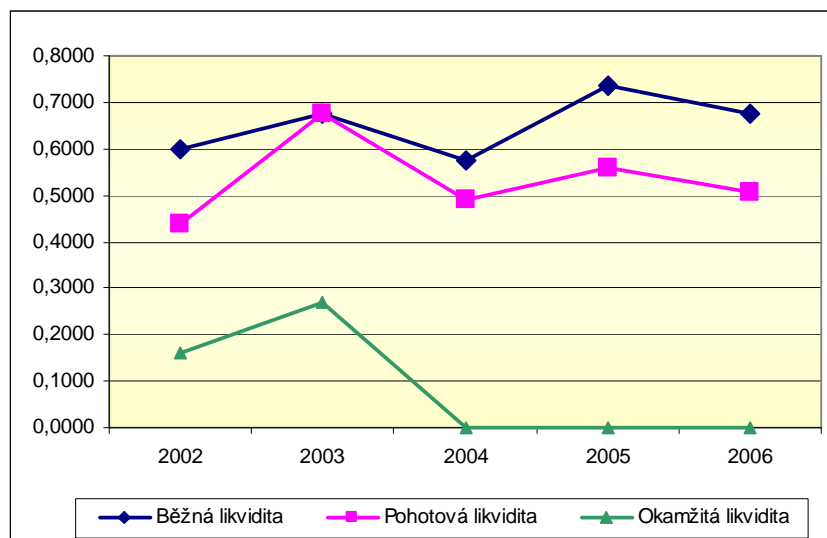
Od roku 2004 začala likvidita klesat vlivem snížení peněžních prostředků (↓99,7 %). Nejprve dosahovala hodnoty 0,0015 a poté se snížila na 0,0009 (rok 2005), tj. o 40 %. V roce 2006 pokračoval ukazatel v poklesu na 0,0008.

Celkově vlastnila nemocnice v roce 2006 o téměř 100 % méně pohotových platebních prostředků než v roce 2002. Tím je velice oslabena její platební schopnost, protože nemá dostatek financí na úhradu svých krátkodobých závazků.

7.2.1.4. *Souhrn ukazatelů likvidity*

Pomocí ukazatelů likvidity jsem zjistila, že nemocnice se potýká s finančními problémy a s tím související neschopností pokrýt krátkodobé závazky. Všechny vypočítané hodnoty se nacházely pod doporučeným intervalem. K největší změně došlo u okamžikové likvidity, která klesla v roce 2006 o 99,53 % oproti roku 2002. Možným problémem mohou být nedostatečné zásoby peněžních prostředků. Z horizontální analýzy je patrné, že nejvíce se podílejí na bilanci cizí zdroje (cca 53 %). To sice přináší nemocnici úroky, ale naopak to způsobuje již zmíněnou neschopnost splatit krátkodobé závazky včas, a proto by měla lépe hospodařit se svými oběžnými aktivy. Z níže uvedeného grafu č. 1 vyplývá, že ukazatele likvidity kolísají ve všech zkoumaných letech, spíše však klesají. Příloha č. 2 obsahuje souhrnnou tabulku výsledků ukazatelů likvidity.

Graf č. 1: Vývoj ukazatelů likvidity

7.2.2. *Analýza rentability*

Analýza rentability se řadí mezi hlavní ukazatele finanční analýzy, protože nejlépe vystihuje, jak firma hospodaří – zda úspěšně či neúspěšně. Představuje schopnost podniku, na základě využití vloženého kapitálu, dosáhnout zisku a vytvořit nové zdroje pro financování podnikatelské činnosti.

Klatovská nemocnice, a. s. ve všech analyzovaných letech vykazuje záporný hospodářský výsledek. Po její transformaci dochází k postupnému snižování ztráty. Snahou je především dosáhnout vyrovnaného hospodaření a uspokojit potřeby pacientů.

Tab. č. 17: Vývoj čistého zisku (v tis. Kč)

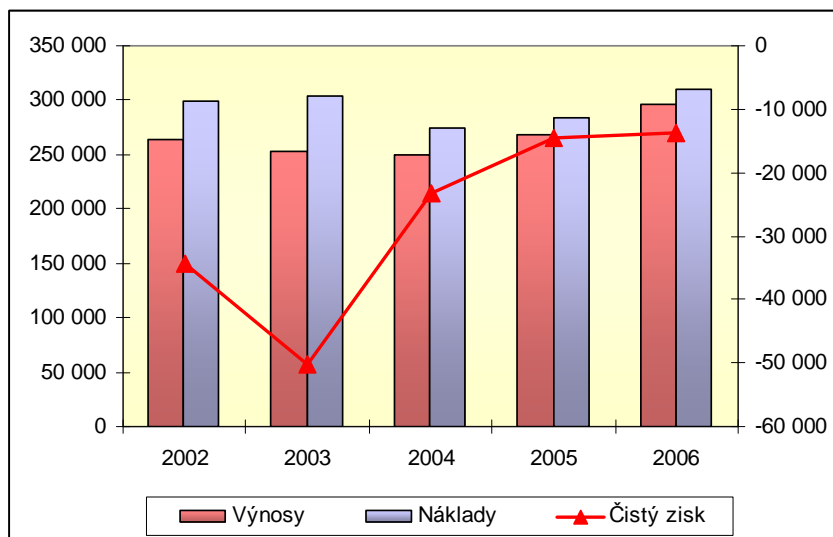
	2002	2003	2004	2005	2006
Výnosy	264 186	253 358	250 532	268 653	295 805
Náklady	298 586	303 587	273 803	283 211	309 663
Čistý zisk	-34 400	-50 229	-23 271	-14 558	-13 858

V letech 2002 – 2003 došlo k navýšení ztráty na -50 229 tis. Kč, tj. o 46 %. Na vysokém snížení hospodářského výsledku měly největší podíl odpisy (↑140,1 %) a ostatní náklady (↑148,1 %). Po roce 2003 se ztráta snížila na -23 271 tis. Kč (↓53,67 %) vlivem růstu ostatních výnosů a poklesu osobních nákladů a ostatních nákladů.

V období 2005 – 2006 se výsledek hospodaření opět zlepšil, nejprve na -14 558 tis. Kč (↓37,44 %) a poté už jen nepatrně na -13 858 tis. Kč (↓4,81 %). Největší podíl na celkovém snížení ztráty měl růst tržeb z prodeje vlastních výrobků a služeb, dále tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu (prodej mamografu, nepotřebných zdravotnických přístrojů na náhradní díly a prodej prádla) a ostatních výnosů. Projevuje se zde vyšší tempo růstu výnosů než nákladů.

Celkově došlo ke snížení ztráty o 59,72 %, absolutně pak o 20 542 tis. Kč. Následující graf č. 2 znázorňuje průběh vývoje čistého zisku, výnosů a nákladů.

Graf č. 2: Vývoj čistého zisku

7.2.2.1. Rentabilita aktiv

Tento ukazatel zachycuje celkovou efektivnost podniku, neboť porovnává zisk po zdanění s celkovým objemem aktiv bez ohledu na to, z jakého kapitálu byla financována (vlastní nebo cizí). Velikost ukazatele by měla dosahovat hodnoty 1 anebo 100 %.

$$ROA = \frac{EAT}{\text{Celková Aktiva}} * 100$$

Tab. č. 18: Rentabilita aktiv (v tis. Kč)

	2002	2003	2004	2005	2006
EAT	-34 400	-50 229	-23 271	-14 558	-13 858
Celková aktiva	282 306	75 449	129 066	179 239	161 470
Rentabilita aktiv	-12,19 %	-66,57 %	-18,03 %	-8,12 %	-8,58 %

Rentabilita celkových aktiv říká, že v roce 2002 ze 100 Kč aktiv nemocnice vytvořila ztrátu 12,19 Kč. Protože nemocnice ve všech letech dosahovala záporného hospodářského výsledku, mají všechny hodnoty velmi omezenou vypovídací schopnost. ROA ve sledovaném horizontu mírně roste hlavně díky rentabilitě tržeb, kdy se tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb postupem let zvyšují.

Největší změna byla v období 2003 – 2004, kdy došlo k poklesu z -66,57 % na -18,03 %. Tuto hodnotu ovlivnila změna právní formy nemocnice, kdy se snížila ztráta o 53,67 %.

V dalších letech ukazatel kolísá, ale dochází ke zlepšení. V roce 2005 vzrostl z -18,03 % na hodnotu -8,12 %, v následujícím pak mírně klesl na -8,58 %.

7.2.2.2. Rentabilita vlastního kapitálu

Rentabilita vlastního kapitálu informuje vlastníky podniku o úspěšnosti jejich investic. Představuje, kolik čistého zisku přísluší jedné koruně vloženého kapitálu.

$$ROE = \frac{EAT}{\text{Vlastní kapitál}} * 100$$

Tab. č. 19: Rentabilita vlastního kapitálu (v tis. Kč)

	2002	2003	2004	2005	2006
EAT	-34 400	-50 229	-23 271	-14 558	-13 858
Vlastní kapitál	187 273	-36 222	59 320	87 684	74 305
Rentabilita vlastního kapitálu	-18,37 %	138,67 %	-39,23 %	-16,60 %	-18,65 %

Rentabilita vlastního kapitálu se zvýšila v roce 2003 na neuvěřitelných 138,67 %, což bylo zapříčiněno především změnou právní formy, tj. vlastní kapitál (spíše vlastní zdroje na krytí

stálých a oběžných aktiv) dosahoval výše -36 222 tis. Kč. Záporná hodnota vlastního kapitálu byla způsobena vysokou ztrátou -50 229 tis. Kč a nízkými fondy (jen ve výši 10 795 tis. Kč).

V roce 2004, kdy byla nemocnice již akciová společnost, rentabilita poklesla na -39,23 %, což znamená snížení o 99,44 %. V dalších letech ukazatel stoupal, průměrně vzrostl na -17,63 %, tj. o 21,6 %.

7.2.2.3. *Rentabilita tržeb*

Představuje schopnost podniku dosahovat zisku při dané velikosti tržeb. Udává zisk na korunu obratu, resp. tržeb.

$$ROS = \frac{EAT}{Tržby} * 100$$

Tab. č. 20: Rentabilita tržeb (v tis. Kč)

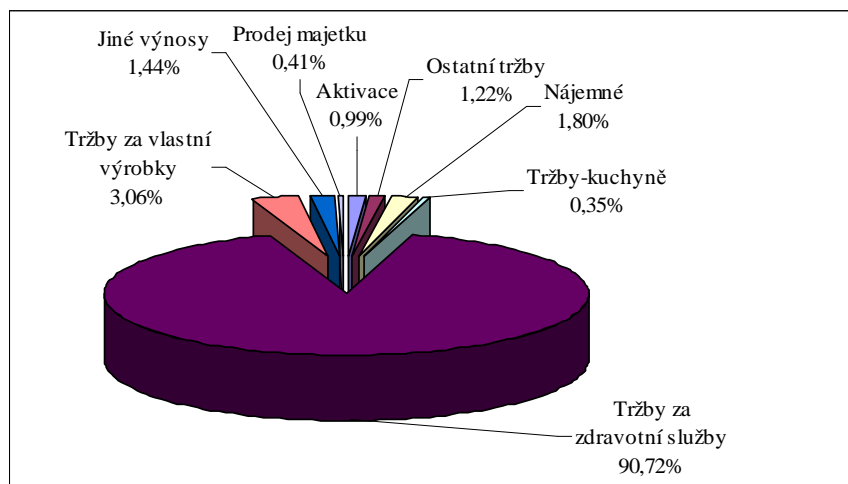
	2002	2003	2004	2005	2006
EAT	-34 400	-50 229	-23 271	-14 558	-13 858
Tržby	238 421	244 838	241 254	265 330	288 618
Rentabilita tržeb	-14,43 %	-20,52 %	-9,65 %	-5,49 %	-4,80 %

Rentabilita tržeb nebo-li marže čistého zisku se v prvních analyzovaných letech zhoršuje. Ukazatel ovlivňuje zejména vývoj hospodářského výsledku. Zlepšení lze pozorovat až po roce 2003, kdy došlo ke snížení ztráty o 53,67 %.

V roce 2005 vytvořila nemocnice marži zisku ve výši -5,49 %, to znamená, že každých vyfakturovaných 100 Kč vytvoří ztrátu ve výši 5,49 Kč. V následujícím roce 2006 to bylo o něco méně -4,80 %, v korunách pak ztráta 4,80 Kč. Z předchozích hodnot lze zjistit, že rentabilita tržeb stoupá díky rostoucím tržbám a zlepšujícímu se hospodářskému výsledku.

Následující graf č. 3 znázorňuje strukturu výnosů nemocnice v roce 2006. Nejvýznamnější položku ve výnosech představují tržby za zdravotní služby, které tvoří 90,72 % z celkových výnosů nemocnice. Druhou důležitou položkou jsou tržby za vlastní výrobky (krevní plazma) ve výši 3,06 %.

Graf č. 3: Struktura výnosů

7.2.2.4. Rentabilita nákladů

Rentabilita nákladů se využívá, pokud zisková marže dlouhodobě klesá. Obecně platí, že čím nižší je velikost ukazatele, tím lepší je hospodářský výsledek podniku, protože korunu tržeb vytvořil s nižšími náklady.

$$ROC = \frac{EAT}{Náklady} * 100$$

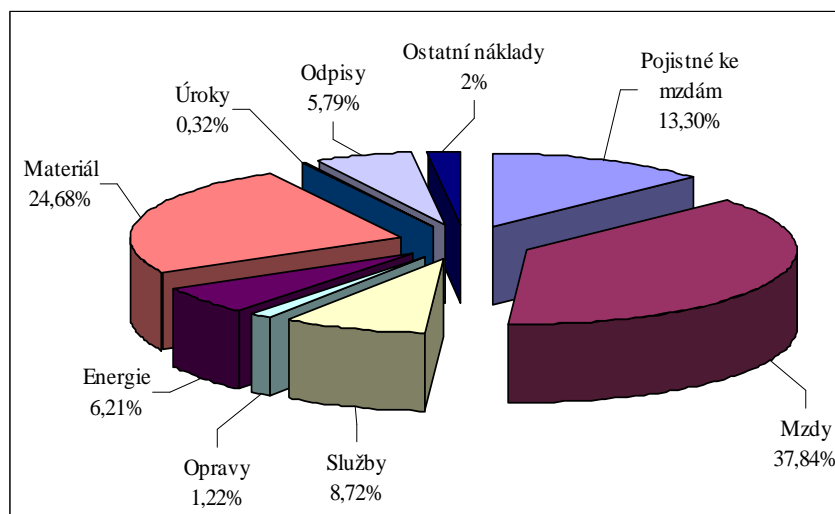
Tab. č. 21: Rentabilita nákladů (v tis. Kč)

	2002	2003	2004	2005	2006
EAT	-34 400	-50 229	-23 271	-14 558	-13 858
Náklady	298 586	303 587	273 803	283 211	309 663
Rentabilita nákladů	-11,52 %	-16,55 %	-8,50 %	-5,14 %	-4,48 %

Rentabilita nákladů se v období 2002 – 2003 snižuje vlivem růstu ztráty o 46 %. Od roku 2004 se začal ukazatel zlepšovat, vzrostl z -8,50 % na -4,48 %.

Celkově se ukazatel zvýšil o 7,04 %, neboť došlo k již uvedenému snížení ztráty. Naopak se pomalu zvyšují náklady. Mezi důležité nákladové položky přísluší osobní náklady, spotřeba materiálu (např. léky, krev), energie, nakupované služby a odpisy. Do služeb patří také nájemné, které nemocnice platí Plzeňskému kraji.

Graf č. 4: Struktura nákladů

Z výše uvedeného grafu č. 4 za rok 2006 vyplývá, že nejvýznamnější položkou jsou mzdové náklady, které tvoří celkově 37,84 % z celkových nákladů nemocnice. Druhou položku reprezentuje materiál s 24,68 %. V tomto roce došlo ke zvýšení cen energie, to se promítlo do spotřeby růstem o 14,56 %. Dochází však i k nárůstu výše odpisů o 4 521 tis. Kč, to je způsobeno neustálým modernizováním zastaralého zdravotnického zařízení.

7.2.2.5. Haléřový ukazatel nákladovosti

Doplňuje rentabilitu tržeb, proto je možné ho nazvat také jako nákladovost tržeb. Platí, že pokud se zvýší nákladovost tržeb, sníží se hodnota rentability tržeb a tím i rentabilita celkového kapitálu.

$$HUN = \frac{\text{Náklady}}{\text{Tržby}}$$

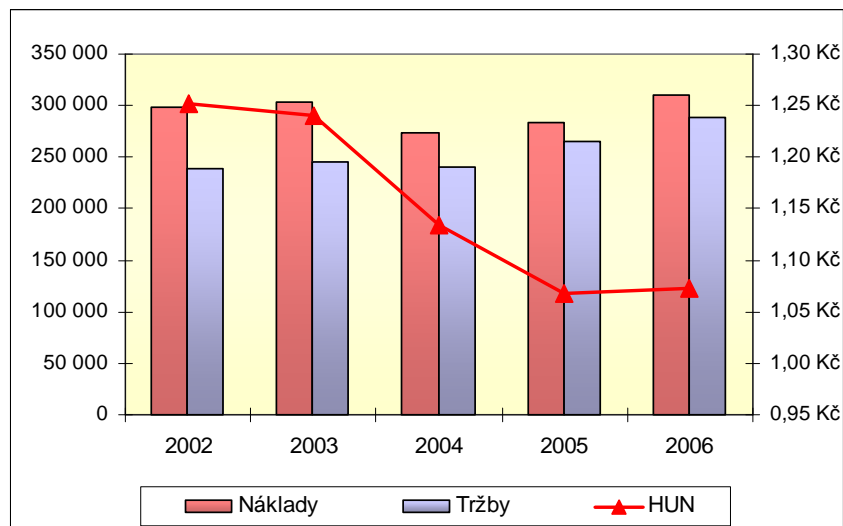
Tab. č. 22: Haléřový ukazatel nákladovosti (v tis. Kč)

	2002	2003	2004	2005	2006
Náklady	298 586	303 587	273 803	283 211	309 663
Tržby	238 421	244 838	241 254	265 330	288 618
Nákladovost tržeb	1,25 Kč	1,24 Kč	1,13 Kč	1,07 Kč	1,07 Kč

Nákladovost tržeb se v průběhu let snižuje. Největšího poklesu bylo dosaženo v roce 2004 z 1,24 Kč na 1,13 Kč, tj. o 8,87 %. To bylo zaviněno rychlejším tempem růstu výnosů ve vztahu k nákladům. V dalších letech se hodnota haléřového ukazatele nákladovosti ustálila na 1,07 Kč.

Celkově tento ukazatel poklesl o 14,4 %, absolutně pak o 0,18 Kč. Z následujícího grafu č. 5 lze vidět klesající trend nákladovosti tržeb.

Graf č. 5: Nákladovost tržeb

7.2.2.6. *Rentabilita nákladů doplňkové činnosti*

Tento ukazatel zohledňuje doplňkovou činnost u příspěvkových organizací. Upravuje nákladovou rentabilitu. Cílem podniku by měla být maximalizace této rentability.

$$r_{NDČ} = \frac{HV_{DČ}}{N_{DČ}} * 100 = \frac{81,63}{634,84} * 100 = 12,86 \% \quad (\text{rok 2002})$$

V tomto roce nemocnice fungovala jako příspěvková organizace, proto se navíc zkoumá tato rentabilitu. Tento ukazatel je pozitivní a dosahuje pouze výše 12,86 %. Bohužel nejsou analyzovány předchozí roky, a proto má toto měření omezenou vypovídací schopnost.

7.2.2.7. *Míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti*

Zjišťuje se v případě, že společnost vykazuje ztrátu z hlavní činnosti, anebo je provozována doplňková činnost. Tento ukazatel slouží jako doplňující hodnocení příspěvkové organizace.

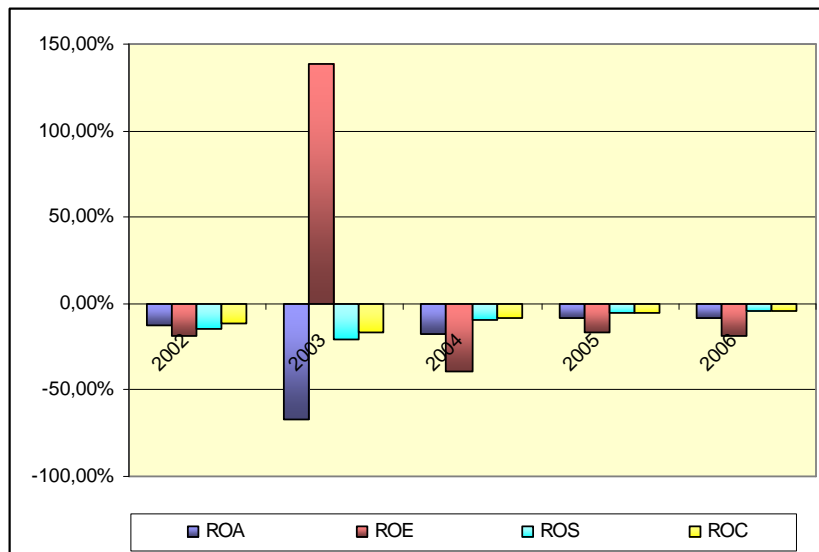
$$Z'' = \frac{zisk_{DČ}}{ztráta_{HČ}} * 100 = \frac{81,63}{34\,481,92} * 100 = 0,24 \% \quad (\text{rok 2002})$$

Z výsledné hodnoty lze konstatovat, že nemocnice pokrývá ztrátu z hlavní činnosti pouze 0,24 % zisku z doplňkové činnosti.

7.2.2.8. Souhrn ukazatelů rentability

Rentabilitu Klatovské nemocnice, a. s. ovlivňuje její ztráta, která se projevila zápornými hodnotami u všech ukazatelů. V posledních letech dochází k mírnému zlepšení díky rychlejšímu tempu růstu výnosů než tempu růstu nákladů. Nejvýraznějších změn dosahuje ukazatel rentability tržeb. V roce 2006 se zvýšil o 9,53 % oproti roku 2002, což je způsobeno růstem tržeb. Celková tabulka s ukazateli rentability je uvedena v příloze č. 2.

Graf č. 6: Vývoj ukazatelů rentability

7.2.3. Analýza aktivity

Tato skupina ukazatelů hodnotí, jak úspěšně podnik využívá aktiva. Analýza porovnává nejčastěji tokovou veličinu (tržby) k veličině stavové (aktiva), proto je možné ukazatel vyjádřit dvěma typy – rychlost obratu (obrátkovost, obrat) a doba obratu.

7.2.3.1. Řízení aktiv

Obrat celkových aktiv

Obrat celkových aktiv by se měl pohybovat minimálně na úrovni 1. Určuje, kolikrát se aktiva obrátí za rok.

$$\text{Obrat celkových aktiv} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Celková aktiva}}$$

Obrat celkových aktiv dále rozdělujeme na:

$$\text{Obrat stálých aktiv} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Stálá aktiva}} \quad \text{a} \quad \text{Obrat oběžných aktiv} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Oběžná aktiva}}$$

Tab. č. 23: Obrat aktiv (v tis. Kč)

	2002	2003	2004	2005	2006
Tržby	238 421	244 838	241 254	265 330	288 618
Celková aktiva	282 306	75 449	129 066	179 239	161 470
Stálá aktiva	225 352	117	88 906	115 119	104 527
Oběžná aktiva	56 954	75 332	39 954	64 010	56 600
Obrat CA	0,8445	3,2451	1,8692	1,4803	1,7874
Obrat SA	1,0580	2092,6325	2,7136	2,3048	2,7612
Obrat OA	4,1862	3,2501	6,0383	4,1451	5,0993

Obrat celkových aktiv se v daném horizontu zvyšuje, což je způsobeno hlavně růstem tržeb. Rok 2003 opět ovlivňuje transformace nemocnice, kdy většina stálých aktiv přešla pod vlastnictví Plzeňského kraje. Tato změna se odráží i na výši obrátu stálých a oběžných aktiv. Obrat celkových aktiv se v roce 2004 následně snížil z 3,2451 na 1,8692, tj. o 42,4 %. V dalším roce se obrat dále snižoval na 1,4803. V roce 2006 se obrat celkových aktiv navýšil na 1,7874, tj. o 20,75 %.

Obrat stálých aktiv po roce 2003 rapidně poklesl z neuvěřitelných 2092,6325 na 2,7136. V období 2004 – 2006 měl nejdříve tendenci klesat, poté se jeho hodnota na konci roku 2006 zvýšila na 2,7612, což představuje celkový růst o 1,75 % oproti roku 2004. Na tomto nízkém zvýšení měl podíl dlouhodobý nehmotný majetek, který narostl o 57,34 %, tj. absolutně o 1 847 tis. Kč.

Obrat oběžných aktiv se ve zlomovém roce 2003 naopak snížil, protože nemocnice nevlastnila zásoby. V dalším roce narostl na 6,0383, tj. o 85,79 %. V roce 2005 opět poklesl na 4,1451, tj. o 31,35 % vlivem snížení krátkodobého finančního majetku o 23,53 %. V následujícím roce 2006 došlo ke zvýšení na 5,0993, tj. o 23 % díky zvýšení tržeb a aktivace.

Doba obrátu aktiv

Vyjadřuje, za kolik dní se obrátí aktiva ve vztahu k tržbám. Management by se měl snažit o co nejkratší dobu obrátu aktiv.

$$\text{Doba obrátu aktiv} = \frac{\text{Aktiva}}{\frac{\text{Tržby}}{365}}$$

Dobu obratu aktiv dále dělíme na:

$$\text{Dobu obratu stálých aktiv} = \frac{\text{Stálá aktiva}}{\frac{\text{Tržby}}{365}} \quad a \quad \text{Dobu obratu oběžných aktiv} = \frac{\text{Oběžná aktiva}}{\frac{\text{Tržby}}{365}}$$

Tab. č. 24: Doby obratu aktiv (v tis. Kč)

	2002	2003	2004	2005	2006
Celková aktiva	282 306	75 449	129 066	179 239	161 470
Stálá aktiva	225 352	117	88 906	115 119	104 527
Oběžná aktiva	56 954	75 332	39 954	64 010	56 600
Tržby/365	653,2	670,8	661,0	726,9	790,7
DO CA	432,18	112,48	195,27	246,57	204,20
DO SA	344,99	0,17	134,51	158,36	132,19
DO OA	87,19	112,30	60,45	88,06	71,58

Doba obratu celkových aktiv se v analyzovaných letech nejprve snižuje, ale od roku 2003 začíná stoupat. Ze 113 dní se zvýšila na 195 dní a následně na 247 dní, kdy dosáhla maxima. To je především zapříčiněno snížením obratu celkových aktiv, který poklesl z 1,8692 (rok 2004) na 1,4803 (rok 2005).

Doba obratu stálých aktiv dosáhla v roce 2003 téměř nulových hodnot, neboť byla nemocnice silně ovlivněna převodem majetku a v té době vlastnila pouze dlouhodobý hmotný majetek ve výši 117 tis. Kč. V roce 2004 se doba obratu prodloužila na 135 dní, poté stoupla na 158 dní. V roce 2006 se opět vrátila na 132 dní. Celkově se doba obratu stálých aktiv snížila o 61,69 %. Čím nižších hodnot nemocnice dosáhne, tím více vykazuje tržeb.

7.2.3.2. Řízení zásob

Obrat zásob určuje, kolikrát se zásoby přemění v jinou formu oběžného majetku, tj. od prodeje hotových výrobků až po opakovaný nákup zásob. Doba obratu zásob vyjadřuje počet dnů, po které jsou denní tržby vázány k zásobám.

$$\text{Obrat zásob} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Zásoby}} \quad a \quad \text{Doba obratu zásob} = \frac{\text{Zásoby}}{\frac{\text{Tržby}}{365}}$$

Tab. č. 25: Řízení zásob (v tis. Kč)

	2002	2003	2004	2005	2006
Tržby	238 421	244 838	241 254	265 330	288 618
Zásoby	15 127	0	5 726	15 396	14 101
Obrat zásob	15,7615	nelze	42,1331	17,2337	20,4679
DO zásob	23,16	nelze	8,66	21,18	17,83

Nejpříznivějších hodnot dosahuje řízení zásob v roce 2004. V této době vlastnila nemocnice zásoby ve výši 5 726 tis. Kč a získala na tržbách částku ve výši 241 254 tis. Kč. Obrat zásob zde dosáhl maxima 42,2337 a doba obratu zásob se snížila na pouhých 9 dní.

V dalším roce se bohužel rychlost obratu zásob snížila na 17,2337, tj. o 59,1 %. To vyvolalo růst doby obratu zásob na 22 dní z předchozích 9 dní, tj. o 144,57 %. Zásoby se celkově zvýšily o 168,88 %, absolutně pak o 9 670 tis. Kč. K prodloužení doby obratu zásob v tomto roce zřejmě přispělo otevření nové biochemické laboratoře. Tato změna ovlivnila růst skladovacích nákladů, a proto by nemocnice měla usilovat o snížení doby obratu zásob.

V roce 2006 došlo ke zvýšení obrátkovosti z 17,2337 na 20,4679, tj. o 18,77 %. Tím se zkrátila doba obratu zásob na 18 dní z původních 22 dní. Ve srovnání s předchozím obdobím se mírně zlepšila doba obratu zásob. Nemocnice by se měla snažit optimalizovat svoje zásoby tak, aby nedocházelo ke zbytečnému držení přebytných zásob a jednak aby bylo zajištěno plynulé poskytování služeb. Díky tomu bude moci nemocnice schopna včas reagovat na poptávku pacientů.

7.2.3.3. Řízení pohledávek

Obrat pohledávek udává čas, po který musí podnik čekat, než mu zaplatí odběratelé za prodané výrobky či služby. Doba obratu pohledávek vyjadřuje, za jak dlouho se pohledávky navrátí v tržbách.

$$\text{Obrat pohledávek} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Pohledávky}} \quad \text{a} \quad \text{Doba obratu pohledávek} = \frac{\text{Pohledávky}}{\frac{\text{Tržby}}{365}}$$

Tab. č. 26: Řízení pohledávek (v tis. Kč)

	2002	2003	2004	2005	2006
Tržby	238 421	244 838	241 254	265 330	288 618
Pohledávky	6 812	45 421	34 126	48 536	42 435
Obrat pohledávek	35,00	5,3904	7,0695	5,4667	6,8014
DO pohledávek	10,43	67,71	51,63	66,77	53,67

Obrat pohledávek závisí na platbě od odběratelů. Z tabulky č. 26 lze vyčíst, že se rychlost obratu pohybuje okolo průměrné výše 6,18 (s výjimkou rok 2002). V roce 2004 se zrychlil obrat na 7,0695 z 5,3904, tj. o 31,19 %. Toto zvýšení zavinilo pokles doby obratu pohledávek ze 68 na 52 dní, tj. o 23,75 %.

V roce 2005 se obrat pohledávek snížil na 5,4667, tj. oproti minulému roku o 22,67 %. Tento pokles způsobil růst doby obratu pohledávek z 52 na 67 dní, tj. o 29,32 %. V tomto roce se

zhoršila platební morálka Všeobecné zdravotní pojišťovny a tato skutečnost zapůsobila nejen na vývoj doby obratu pohledávek, ale i na vývoj doby obratu závazků. Průběh křivky vývoje ovlivnil negativně také spor týkající se plateb biochemické laboratoři. Nemocnice tedy musela čekat 67 dní, než jí byly zaplacený faktury od odběratelů.

Obrátkovost pohledávek v roce 2006 vzrostla z 5,4667 na 6,8014, tj. o 24,42 %. Tento růst ovlivnil dobu obratu pohledávek a snížil ji na 54 z 67 dní, tj. o 19,62 %.

Celkově rostla obrátkovost v letech 2003 – 2006 o 26,18 %, tj. způsobeno hlavně růstem tržeb o 43 780 tis. Kč. Oproti tomu se doba obratu pohledávek snížila o 20,74 %.

7.2.3.4. Řízení závazků

Obrat krátkodobých závazků určuje, kolikrát se za rok obrátí krátkodobé závazky. Doba obratu krátkodobých závazků vyjadřuje dobu ve dnech, jež uplynou průměrně mezi pořízením majetku či služeb a jejich zaplacením, kdy krátkodobé závazky zůstávají neuhrazeny.

$$\text{Obrat krátkodobých závazků} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

$$\text{Doba obratu krátkodobých závazků} = \frac{\text{Krátkodobé závazky}}{\frac{\text{Tržby}}{365}}$$

Tab. č. 27: Řízení krátkodobých závazků (v tis. Kč)

	2002	2003	2004	2005	2006
Tržby	238 421	244 838	241 254	265 330	288 618
Krátkodobé závazky	95 033	111 671	57 257	61 809	63 371
Obrat kr. závazků	2,5088	2,1925	4,2135	4,2927	4,5544
Doba obratu kr. závazků	145,49	166,48	86,63	85,03	80,14

Vývoj obratu krátkodobých závazků se v průběhu let zvyšuje, oproti tomu doba obratu krátkodobých závazků se snižuje, což znamená příznivý vývoj pro dodavatele nemocnice.

Od roku 2003 se téměř dvojnásobně zvýšila rychlost obratu krátkodobých závazků z 2,1925 na 4,2135, tj. o 92,18 %. To zapříčinilo pokles doby obratu z 167 na 87 dní, tj. o 47,96 %.

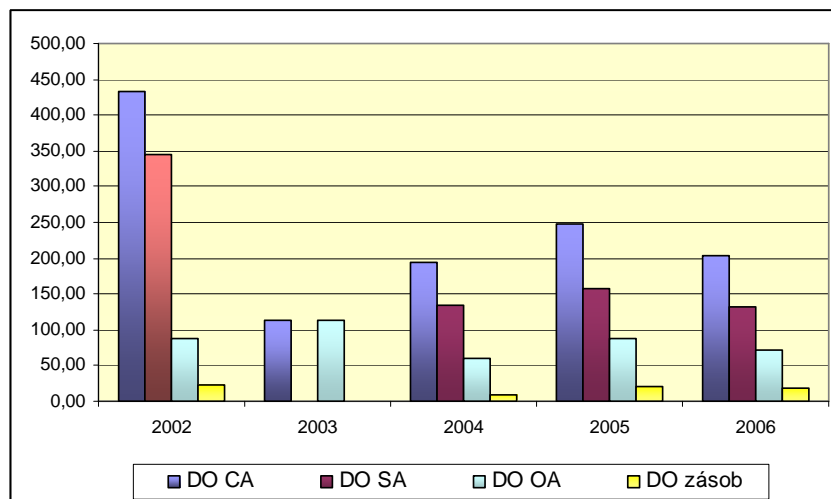
V dalším roce došlo k mírnému zvýšení obrátkovosti krátkodobých závazků z 4,2135 na 4,2927, tj. o 1,88 %. Tento růst vedl ke zkrácení doby obratu z 87 na 85 dní.

V posledním analyzovaném roce 2006 vzrostl obrat na 4,5544, tj. o 6,1 %. Tím poklesla doba obratu krátkodobých závazků na 80 dní. Toto snížení způsobilo především zlepšení úhrad od Všeobecné zdravotní pojišťovny a pravidelných plateb od ostatních zdravotních pojišťoven.

7.2.3.5. Souhrn ukazatelů aktivity

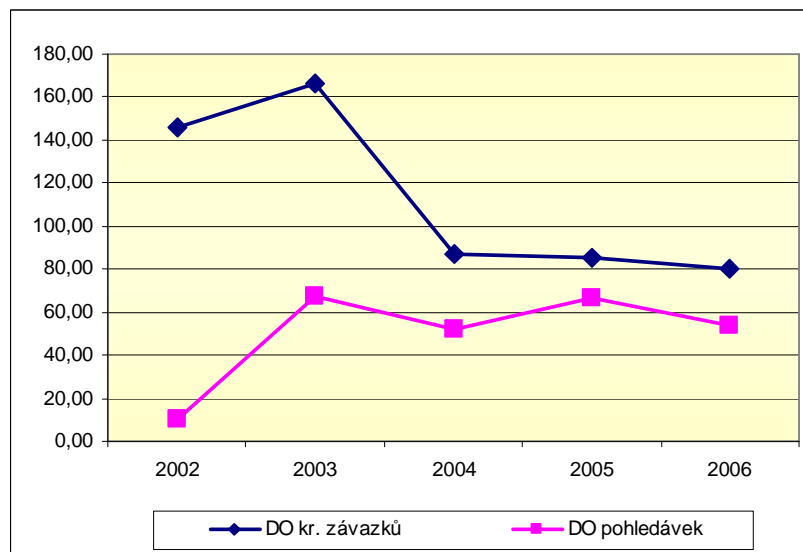
Na ukazatele aktivity působí výše tržeb. Jelikož se tržby nemocnice za sledované období zvyšují, dochází k růstu obratu celkových, stálých a oběžných aktiv. Nejvíce vzrostl obrat stálých aktiv a to o 160,98 % za sledované období.

Graf č. 7: Vývoj dob obrátů aktiv a zásob

Doba obratu pohledávek se prodloužila z původních 10 dní (rok 2002) na 54 dní (rok 2006), tj. o 414,58 %. Na vysokém nárůstu se podílejí opožděné platby od zdravotních pojišťoven. Příloha č. 2 zahrnuje souhrnnou tabulku ukazatelů aktivity.

Graf č. 8: Vývoj dob obrátů krátkodobých pohledávek a závazků

7.2.4. Analýza zadluženosti

Ukazatele zadluženosti zkoumají, jakým způsobem je financována dlouhodobá činnost podniku (vlastním či cizím kapitálem).

7.2.4.1. Ukazatel věřitelského rizika

Celková zadluženost udává, kolik korun dluhů vychází na 1 Kč kapitálu. Upřednostňují se nižší hodnoty.

$$\text{Ukazatel věřitelského rizika} = \frac{\text{Cizí zdroje}}{\text{Celková aktiva}} * 100$$

Tab. č. 28: Ukazatel věřitelského rizika (v tis. Kč)

	2002	2003	2004	2005	2006
Cizí zdroje	95 033	111 671	69 638	91 529	87 144
Celková aktiva	282 306	75 449	129 066	179 239	161 470
Míra věřitelského rizika	33,66 %	148,01 %	53,96 %	51,07 %	53,97 %

V roce 2002 je podíl cizího kapitálu na celkových aktivech 33,66 %. Zbylých 66,34 % tedy připadá na vlastní kapitál. Nízká zadluženost v tomto období působí dobře na investory, protože se nemusí bát o své investice.

Ukazatel věřitelského rizika za sledované období 2004 – 2006 sděluje, že nemocnice dosahuje průměrně 53 % zadlužení. Takovou výši způsobil majetek svěřený nemocnici do užívání, který je vykazován v rozvaze na straně aktiv, přestože ho nemocnice nevlastní. V roce 2005 poklesl ukazatel na 51,07 % z 53,96 %, neboť se zvýšila celková aktiva o 38,87 % (konkrétně pak růst oběžných aktiv – zásob a krátkodobých pohledávek).

Oproti tomu v roce 2006 se zvýšilo zadlužení Klatovské nemocnice, a. s. na téměř 54 %. Přestože v roce 2006 (oproti roku 2002) poklesl cizí kapitál i celková aktiva, vzrostlo zadlužení nemocnice o 20,31 %. Tento růst zavinilo zvýšení poměru cizích zdrojů ve vztahu k vlastnímu kapitálu.

7.2.4.2. Koeficient samofinancování

Tento doplňkový koeficient k předchozímu ukazateli slouží k vyhodnocení hospodářské a finanční stability společnosti.

$$\text{Koeficient samofinancování} = \frac{\text{Vlastní kapitál}}{\text{Celková aktiva}} * 100$$

Tab. č. 29: Koeficient samofinancování (v tis. Kč)

	2002	2003	2004	2005	2006
Vlastní kapitál	187 273	-36 222	59 320	87 684	74 305
Celková aktiva	282 306	75 449	129 066	179 239	161 470
Koef. samofinancování	66,34 %	-48,01 %	45,96 %	48,92 %	46,02 %

Finanční stabilitu nemocnice vykazuje pouze rok 2002. V dalších letech je majetek nemocnice financován hlavně z cizích zdrojů. Od roku 2004 se ukazatel nepatrně zvyšoval, nejprve vzrostl o 2,96 %, poté klesl na hodnotu 46,02 % (rok 2006). Růst v roce 2005 vyvolalo navýšení vlastního kapitálu o 25,26 %, absolutně pak o 14 985 tis. Kč.

7.2.4.3. Míra zadluženosti

Tento koeficient souvisí s předchozími dvěma ukazateli, kdy kombinuje jejich čitatele.

$$\text{Míra zadluženosti} = \frac{\text{Cizí zdroje}}{\text{Vlastní kapitál}} * 100$$

Tab. č. 30: Míra zadluženosti (v tis. Kč)

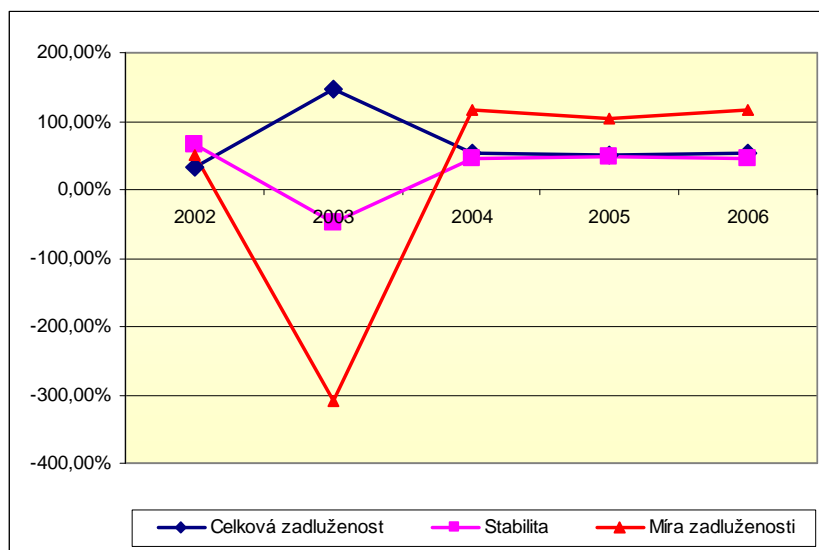
	2002	2003	2004	2005	2006
Cizí zdroje	95 033	111 671	69 638	91 529	87 144
Vlastní kapitál	187 273	-36 222	59 320	87 684	74 305
Míra zadluženosti	50,75 %	-308,30 %	117,39 %	104,39 %	117,28 %

Koeficient zadluženosti v daném časovém horizontu rostl z 50,75 % na 117,28 %, tj. o 66,64 % (bráno bez roku 2003, který byl ovlivněn transformací). Ukazatel vzrostl v důsledku zvýšení cizího kapitálu ve zdrojích nemocnice. V období 2004 – 2006 kolísal z důvodu navýšení vlastního kapitálu z 59 320 tis. Kč na 87 684 tis. Kč. V roce 2006 vzrostl na hodnotu 117,28 % z původní 104,39 %, tj. o 12,89 %.

7.2.4.4. Souhrn ukazatelů zadluženosti

Růst míry zadluženosti varuje před zvýšeným rizikem finanční tísně. Klatovská nemocnice, a. s. financuje svoji činnost především cizími zdroji. Ve sledovaném horizontu výrazně vzrostla míra zadluženosti, tj. o 66,53 %. Znamená to, že dochází k nárůstu cizího kapitálu, konkrétně pak růst dlouhodobých bankovních úvěrů. Příloha č. 2 obsahuje souhrnnou tabulku pro ukazatele zadluženosti.

Graf č. 9: Vývoj ukazatelů zadluženosti

7.2.4.5. Podkapitalizování

Management se snaží vytvořit co nejlepší poměr vlastního a cizího kapitálu. Pokud je jeho hodnota nižší než 1, podnik kryje krátkodobým cizím kapitálem stálá aktiva.

$$\text{Podkapitalizování} = \frac{\text{Vlastní kapitál} + \text{Dlouhodobý cizí kapitál}}{\text{Stálá aktiva}}$$

Tab. č. 31: Podkapitalizování (v tis. Kč)

	2002	2003	2004	2005	2006
Vlastní kapitál	187 273	-36 222	59 320	87 684	74 305
Dl. cizí kapitál	0	0	0	4 423	3 206
Stálá aktiva	225 352	117	88 906	115 119	104 527
Podkapitalizování	0,8310	-309,5897	0,6672	0,8001	0,7415

Z této tabulky č. 31 se dá odhadnout, že nemocnice je podkapitalizována. Proto musí pokrývat svým krátkodobým cizím kapitálem (konkrétně krátkodobými závazky) dlouhodobý majetek. Dlouhodobý cizí kapitál tvoří dlouhodobé bankovní úvěry. V letech 2002 – 2004 nemocnice nevykazovala na straně pasiv dlouhodobé cizí zdroje. Od roku 2002 (vyjma roku 2003) dochází ke snižování hodnoty, nejdříve poklesla z 0,8310 na 0,6672, tj. o 19,71 %. Poté se zvýšil ukazatel na 0,8001, tj. o 19,92 %. Nakonec v roce 2006 dochází ke snížení na 0,7415, tj. o 7,32 %. Snížení bylo způsobeno v důsledku poklesu rezervního fondu (↓98,99 %) a dlouhodobých bankovních úvěrů (↓51,28 %).

7.2.5. Analýza produktivity práce

Ukazatele produktivity práce (dále jen PP) zobrazují výrobní schopnosti a efektivnost podniku s využitím jeho zdrojů práce. Management podniku by se měl snažit o maximalizaci PP.

7.2.5.1. Osobní náklady k přidané hodnotě

Ukazatel informuje o velikosti podílu osobních nákladů na přidané hodnotě.

$$\text{„Nákladovost“ přidané hodnoty} = \frac{\text{Osobní náklady}}{\text{Přidaná hodnota}}$$

Tab. č. 32: Nákladovost přidaného hodnoty (v tis. Kč)

	2002	2003	2004	2005	2006
Osobní náklady	163 800	168 398	146 048	153 287	158 358
Přidaná hodnota	130 360	132 184	134 347	154 659	163 889
Nákladovost k PH	1,2565	1,2740	1,0871	0,9911	0,9663

Z této tabulky č. 32 lze vyčíst, že nákladovost přidané hodnoty klesá. Z původních 1,2565 (v roce 2002) se hodnota snížila na 0,9663 (rok 2006), tj. o 23,1 %. Největší podíl na této změně měly zřejmě tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb, které se zvýšily za zmiňované období o 21,1 %. Dále k poklesu přispělo snížení osobních nákladů o 3,32 %.

7.2.5.2. Produktivita práce z přidané hodnoty

Produktivita práce z přidané hodnoty určuje, kolik peněžních prostředků získané přidané hodnoty vyprodukoval zaměstnanec podniku.

$$PP \text{ z přidané hodnoty} = \frac{\text{Přidaná hodnota}}{\text{Počet pracovníků}}$$

Tab. č. 33: PP z přidané hodnoty (v tis. Kč)

	2004	2005	2006
Přidaná hodnota	134 347	154 659	163 889
Počet prac.	522	542	541
PP z PH	257,37	285,35	302,94

Produktivita práce z přidané hodnoty za dané časové období významně roste, tj. z 257,37 tis. Kč se zvýšila na 302,94 tis. Kč. V roce 2005 vytvořil jeden zaměstnanec nemocnice přibližně 285,35 tis. Kč.

7.2.5.3. Produktivita práce z tržeb

Tento ukazatel podává informaci o tom, jaké množství tržeb vyjádřených v 1 000 Kč byl schopný vytvořit zaměstnanec za určité období.

$$PP \text{ z tržeb} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Počet pracovníků}}$$

Tab. č. 34: PP z tržeb (v tis. Kč)

	2004	2005	2006
Tržby	241 254	265 169	287 393
Počet prac.	522	542	541
PP z tržeb	462,17	489,24	531,23

Růst této produktivity nasvědčuje o příznivém vývoji tržeb. I když od roku 2004 vzrostl počet pracovníků nemocnice o 3,64 %, nemělo to negativní vliv na ukazatel. Celkově se produktivita práce zvýšila z 462,17 tis. Kč na 531,23 tis. Kč, tj. o 14,94 %. Tento růst vyvolal pravděpodobně nový úsek laboratorních služeb, když byla otevřena nová biochemická laboratoř.

7.2.6. Analýza autarkie

Analýza autarkie hodnotí míru soběstačnosti příspěvkové organizace.

7.2.6.1. Analýza autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů

Představuje míru schopnosti organizace krýt vynaložené náklady hlavní činnosti pouze ze svých výnosů, vytvořených taktéž hlavní činností.

$$A_{HV-HČ} = \frac{V_{HČ}}{N_{HČ}} * 100 = \frac{263\,469,8}{297\,951,7} * 100 = 88,43 \% \quad (\text{rok } 2002)$$

Tento ukazatel má nízkou vypovídací schopnost, protože analyzuje pouze jeden rok, za který byla nemocnice příspěvkovou organizací. Velikost ukazatele znamená, že nemocnice kryje své náklady hlavní činnosti z 88,43 %.

7.2.7. Pyramidový rozklad ukazatelů

Tento postup pomáhá snáze pochopit základní znaky finančního zdraví podniku tím, že uspořádává poměrové ukazatele do soustav. Nejpoužívanější metodou je Du Pontův rozklad rentability celkového a vlastního kapitálu.

7.2.7.1. Rozklad rentability celkového kapitálu

Tato rentabilita rozkládá dva ukazatele – rentabilitu tržeb (ziskové rozpětí, zisková marže) a obrat celkových aktiv (rychlost obratu aktiv). Podnik získává celkový kapitál prostřednictvím různých kombinací rentability tržeb a obratovosti celkového kapitálu.

$$ROA = \frac{EAT}{\text{Celková Aktiva}} = \frac{EAT}{\text{Tržby}} * \frac{\text{Tržby}}{\text{Celková aktiva}}$$

Tab. č. 35: Rozklad rentability celkového kapitálu (ROA)

	2002	2003	2 004	2005	2006
ROS	-0,1443	-0,2052	-0,0965	-0,0549	-0,0480
Obrat aktiv	0,8445	3,2451	1,8692	1,4803	1,7874
ROA	-0,1219	-0,6657	-0,1803	-0,0812	-0,0858

Z rozkladu je zřejmé, že rentabilitu celkového kapitálu ovlivňuje rentabilita tržeb a obrat aktiv. V posledních letech ziskovost tržeb roste, to svědčí o lepším hospodaření s vynakládáním prostředků. Zvyšující se hodnoty rychlosti obratu aktiv naznačují efektivnější používání majetku nemocnice. Celkově ROA narostlo od roku 2002 o 29,61 %.

7.2.7.2. Rozklad rentability vlastního kapitálu

Pyramidová soustava podává ucelený pohled na vztah rentability vlastního kapitálu a ziskového rozpětí, obratu celkových aktiv a poměru celkových aktiv k vlastnímu kapitálu (finanční páka).

$$ROE = \frac{EAT}{\text{Vlastní kapitál}} = \frac{EAT}{\text{Tržby}} * \frac{\text{Tržby}}{\text{Aktiva}} * \frac{\text{Aktiva}}{\text{Vlastní kapitál}}$$

Tab. č. 36: Rozklad rentability vlastního kapitálu (ROE)

	2002	2003	2 004	2005	2006
ROS	-0,1443	-0,2052	-0,0965	-0,0549	-0,0480
Obrat aktiv	0,8445	3,2451	1,8692	1,4803	1,7874
Finanční páka	1,5075	-2,0830	2,1758	2,0441	2,1731
ROE	-0,1837	1,3867	-0,3923	-0,1660	-0,1865

Hodnota ukazatele byla nejvíce ovlivněna růstem obratu aktiv (↑111,65 %), protože rostly významně tržby, tj. o 21,05 %. Rentabilita tržeb se zvýšila o 66,74 % a finanční páka o 44,53 %. Z tabulky č. 37 je zřejmé, že nemocnice disponuje třemi pákami ke zvýšení rentability vlastního kapitálu. Růst ROE si zajistí např. prostřednictvím snížení nákladů. To se jí však nepodařilo, protože oproti roku 2002 se náklady navýšily o 3,7 %.

Finanční páka vyjadřuje poměr cizích zdrojů ve finanční struktuře nemocnice. Jelikož se rok od roku zvyšuje podíl cizích zdrojů, tím vyšší je i finanční páka a zadluženost nemocnice roste. Zvýšení zadluženosti může mít pozitivní vliv na rentabilitu kapitálu vloženého akcionáři pouze tehdy, když by nemocnice dokázala každou korunu dluhu využít více než je úroková sazba dluhu.

Dále lze konstatovat, že v roce 2006 nemocnice vyprodukovala z jedné Kč tržeb -4,80 Kč čistého zisku. Zatímco aktiva se za toto období „obrátila“ v tržbách 1,79 krát. Z těchto hodnot je možné odvodit velikost ROA (rentabilita aktiv), která činí -8,58 %.

Klatovská nemocnice, a. s. vlastní celkové zdroje ve výši 161 470 tis. Kč, nejvíce je financována cizími zdroji 87 144 tis. Kč, tj. 53,97 %, vlastní zdroje tvoří 46,03 %, tj. 74 305 tis. Kč.

7.3. Nástroje komplexního posouzení firmy

Metod a postupů hodnocení firmy existuje mnoho. Nástroje komplexní charakteristiky finančního zdraví zachycují v jediném ukazateli současnou situaci zkoumaného podniku, avšak jejich využití pro zdravotnictví je obtížné, protože tyto modely slouží spíše pro společnosti obchodované na burze. Pro analýzu finančního zdraví nemocnice jsem vybrala Altmanovo Z-skóre a Tafflerův model.

7.3.1.1. Altmanův index důvěryhodnosti

Pro výpočet jsem zvolila modifikovaný vzorec, který byl vytvořen pro podmínky českých podniků.

$$Z_{MOD} = 1,2 \cdot X_1 + 1,4 \cdot X_2 + 3,7 \cdot X_3 + 0,6 \cdot X_4 + 1,0 \cdot X_5 + 1,0 \cdot X_6$$

Analyzovala jsem pouze poslední 3 roky, protože v letech 2002 – 2003 nemocnice existovala jako příspěvková organizace, a tudíž se u ní nevyskytovaly zadržené výdělky (nutné k výpočtu X2).

Tab. č. 37: Altmanův model

	2004	2005	2006
X1	-0,1341	0,0123	-0,0419
X2	-0,5061	-0,1251	-0,2247
X3	-0,1803	-0,0812	-0,0858
X4	2,8070	1,5398	2,6176
X5	-0,0642	-0,0527	-0,0328
X6	0,0430	0,0766	0,0886
Hodnota indexu	0,1264	0,4869	0,9440

Výsledky tohoto indexu předpovídají ohrožení vážnými finančními problémy. Nepříznivých hodnot dosahuje nemocnice hlavně díky vysoké ztrátě, která se v průběhu posledních třech let snižuje. A pokud by nebyla zatížena vysokými odpisy, dosahovala by v posledním roce kladného hospodářského výsledku.

7.3.1.2. *Tafflerův model*

Tento bankrotní model byl upraven oproti základnímu – počítá se ziskem po zdanění namísto před zdaněním. Pracuje pouze se 4 ukazateli, z nichž nejdůležitějším je ten první. Změny tohoto ukazatele vyvolávají pak změnu celkového součtu modelu.

$$Z_T = 0,53 \cdot X_1 + 0,13 \cdot X_2 + 0,18 \cdot X_3 + 0,16 \cdot X_4$$

Tab. č. 38: Tafflerův bankrotní model

	2002	2003	2004	2005	2006
Rentabilita	-0,3620	-0,4498	-0,3342	-0,1671	-0,1651
Pozice pracovního kapitálu	0,5993	0,6746	0,5737	0,6993	0,6495
Finanční riziko	0,3366	1,4801	0,5396	0,4860	0,5198
Likvidita	-0,2826	-0,2789	-0,2634	-0,3236	-0,2885
Hodnota indexu	-0,0986	0,0711	-0,0475	0,0380	0,0443

Ziskovost je zde „rostoucí“, přestože vykazuje záporná čísla. V roce 2003 došlo ke zvýšení ukazatele z -0,0986 na 0,0711, tj. o 72,11 %. Tak vysoký nárůst je ovlivněn již zmíněnou transformací. V roce 2005 dosáhl ukazatel kladné hodnoty a zvýšil se o 80 % (z -0,0475 na 0,0380). Výsledky tohoto indexu naznačují v prvních 3 letech finanční potíže (vyjma roku 2003). V dalším období se jeho hodnota výrazně zlepšila a dalo by se říci, že nemocnice se stává schopnou splácet své závazky. Hodnota Tafflerova modelu se přibližně zvýšila o 44,93 %, což bylo zapříčiněno hlavně růstem rentability a likvidity.

8. Indikátory finanční situace nemocnice

Tato jednoduchá analýza stanovuje nejdůležitější finanční ukazatele, které pomáhají odhalit pravděpodobné problémy, vedoucí k budoucím finančním potížím. Bohužel tyto indikátory potenciální hrozbu pouze naznačují, nedokáží ji však kvantifikovat. Tento postup pro hodnocení finanční situace ve své diplomové práci vypracoval Z. Svoboda.¹⁷

Sedm indikátorů finančního zdraví (za poslední sledované období – rok 2006)

1) Výpočet hodnoty modifikovaného provozního výsledku hospodaření

Výsledná hodnota poukazuje na schopnost nemocnice využít výnosy ke krytí provozních nákladů. Upravený provozní hospodářský výsledek je tedy rozdílem výnosů z poskytování zdravotní péče a provozních nákladů. Pokud vychází záporné hodnoty tohoto indikátoru, signalizuje to špatnou finanční situaci.

2) Hospodářský výsledek běžného účetního období

Jestliže nemocnice ve zkoumaném roce dosahuje ztráty, indikátor je negativní.

3) Použití ukazatele likvidity na bázi cash-flow

Výsledný ukazatel se porovnává s hodnotou 0,4. Likvidita by neměla klesnout pod tuto doporučenou hodnotu, pokud ano, upozorňuje to na budoucí finanční problémy. Neboť nemocnice nedokáže splatit krátkodobé závazky včas. Výpočet je následující:

$$\text{Likvidita z CF} = \frac{\text{CF z provozní činnosti}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

4) Použití ukazatele zadluženosti na bázi cash-flow

Tento ukazatel je poměřován s hodnotou 0,2. Jestliže nemocnice není schopná pokrýt svými peněžními toky své dluhy, ukazatel se dostává pod doporučenou hodnotu a nemocnici hrozí platební neschopnost.

$$\text{Krytí závazků (zadluženost)} = \frac{\text{CF z provozní činnosti}}{\text{Závazky celkem}}$$

5) Stanovení hodnoty indexu bankrotního Tafflerova modelu

Kladné hodnoty Tafflerova modelu nepředstavují pro nemocnici hrozbu finanční tísně.

6) Srovnání tempa růstu produktivity a tempa růstu osobních nákladů

¹⁷ Svoboda, Z.: Diplomová práce – Pokus o vytvoření optimální metodiky ekonomického hodnocení zdravotnických zařízení. Jindřichův Hradec, 2005. str. 102.

Cílem je posoudit, zda tempo růstu osobních nákladů příliš nepřevyšuje tempo růstu produktivity. Toto tempo by mělo být spíše vyrovnané.

7) Porovnání průměrného koeficientu růstu zadluženosti a rentability

Tento indikátor srovnává průměrný koeficient růstu zadluženosti (ukazatel věřitelského rizika) a ziskovosti (nákladové rentability) za všechna analyzovaná období. Ukazatel upozorňuje na možné problémy, jestliže zadluženost nemocnice roste a rentabilita naopak klesá.

Indikátory se na závěr shrnou do následující tabulky, kde červeně označená políčka signalizují jisté finanční potíže. Naopak zelená pole nepředstavují pro nemocnici budoucí problémy. V posledním sloupci tabulky je vyjádřen počet identifikovaných potenciálních hrozeb.

Tab. č. 39: Hodnocení finanční situace Klatovské nemocnice, a. s. na konci roku 2006

Číslo indikátoru	1	2	3	4	5	6	7	Negativní
Klatovská nemocnice, a. s.								4

Podrobnější interpretace indikátorů u Klatovské nemocnice, a. s.

- 1) V roce 2006 dosahovala hodnota provozního hospodářského výsledku -13 649 tis. Kč. Protože nemocnice nedokáže pokrýt svými výnosy z poskytování zdravotní péče provozní náklady, je tento indikátor negativní.
- 2) V tomto roce vykazuje nemocnice ztrátu za běžné účetní období ve výši -13 858 tis. Kč, a proto indikátor opět upozorňuje na možné finanční problémy.
- 3) Také pohled na likviditu na bázi cash-flow signalizuje jisté hrozby. Cash-flow z provozní činnosti v tomto roce bylo ve výši 13 185 tis. Kč a krátkodobé závazky 83 938 tis. Kč. Výsledná hodnota podílu těchto dvou položek (= 0,2) klesla pod doporučenou hodnotu 0,4.
- 4) Celkové závazky za rok 2006 činily 87 144 tis. Kč. Pokud se vydělí CF z provozní činnosti celkovými dluhy, vychází výsledek 0,2 (po zaokrouhlení z 0,15). Jelikož se doporučuje hodnota vyšší než 0,2, přináší tento indikátor určité varování. Dochází zde k mírnému růstu zadluženosti nemocnice.
- 5) Alespoň hodnota Tafflerova modelu 0,0443 v roce 2006 nesignalizuje finanční potíže. Tento indikátor je pozitivní. Bohužel v předchozích letech dosahoval záporných hodnot, což by mohlo poukazovat na možnou budoucí platební neschopnost.

- 6) Šestý indikátor je pozitivní, protože produktivita práce (dle ukazatele měsíčních tržeb na zaměstnance) se zvyšovala rychleji (průměrný roční koeficient růstu 7,5 %) než osobní náklady (průměrný roční koeficient růstu 4,1 %).
- 7) Zadluženost spíše stagnovala, naopak nákladová rentabilita mírně rostla. Tento indikátor bych hodnotila jako pozitivní. Na zvýšení nákladové rentability měly podíl nejvíce náklady (průměrný růst o 13,1 %).

Závěr

V této diplomové práci jsem provedla finanční analýzu Klatovské nemocnice, a. s., pomocí níž lze zjistit, zda-li bylo finanční řízení kvalitní. Slouží tedy jako zpětná vazba k přijatým řídicím opatřením. Při aplikaci této analýzy bylo důležité si ujasnit, že zdravotnická zařízení se snaží především dosáhnout vyrovnaného hospodaření a uspokojit potřeby svých pacientů. To se pak odrazilo na výsledcích některých ukazatelů spojených se ziskem.

V práci jsem aplikovala technickou elementární finanční analýzu a posoudila finanční zdraví nemocnice. K tomu jsem použila horizontální a vertikální analýzu účetních výkazů zaměřenou konkrétně na analýzu aktiv, pasiv, výnosů a nákladů. Provedla jsem výpočty poměrových ukazatelů, které se týkaly likvidity, rentability, aktivity, zadluženosti a produktivity práce, navíc jsem do analýzy zahrнула i ukazatel autarkie, který hodnotí soběstačnost příspěvkových organizací. Dále jsem se snažila vyhodnotit úroveň finančního zdraví pomocí dvou bankrotních modelů Altmanova Z-skóre a Tafflerova modelu. Na závěr praktické části jsem zanalyzovala pomocí indikátorů finanční situaci Klatovské nemocnice, a. s.

V následujících řádcích se pokusím shrnout výsledky jednotlivých ukazatelů, které byly u nemocnice použity, a navrhnout možná opatření. Důležité informace pro výpočet finanční analýzy mi poskytly účetní výkazy za posledních pět let fungování nemocnice, tj. 2002 – 2006.

Horizontální a vertikální analýza rozvah a výkazů zisků a ztrát ukázala, že většinu majetku nemocnice tvoří dlouhodobý majetek, dále pak krátkodobé závazky. Při analýze výsledovky bylo zjištěno, že nejvíce ji ovlivňují tržby za vlastní výrobky a služby, jež se zvyšují, pozitivní vývoj je možné vidět i v klesající tendenci osobních nákladů.

Co se týče **čistého pracovního kapitálu**, jeho záporná výše je ovlivněna hospodářským výsledkem nemocnice. Ztráta způsobuje pokles vlastního kapitálu, který je součástí dlouhodobých zdrojů, a to i pod výši stálých aktiv. Protože tyto dlouhodobé zdroje nedokáží pokrýt celou část stálých aktiv, musí být financována i krátkodobými cizími zdroji. Lze konstatovat, že vývoj složek pracovního kapitálu se pomalu stabilizuje.

Analýza likvidity naznačuje, že nemocnice se potýká s finančními problémy, s tím souvisí neschopnost pokrýt krátkodobé závazky. Hodnoty všech ukazatelů se nacházely pod doporučenými intervaly. Likvidity ve zkoumaných letech spíše klesaly. Problémem zde může

být nedostatečný stav peněžních prostředků, které se od roku 2002 snížily téměř o 100 %, a zvyšující se krátkodobé závazky z obchodních vztahů. Doporučila bych nemocnici pokusit se najít způsob, jak zvýšit objem finančního majetku. Tím, že by zkrátila dobu obratu pohledávek a následně by pak došlo k rychlejšímu splácení krátkodobých závazků, by mohla dospět ke zlepšení likvidity. Otázkou jsou však zdravotní pojišťovny, které si spíše určují podmínky a je obtížné se s nimi dohodnout.

Analýzu rentability ovlivňuje ztráta nemocnice, která způsobila u všech ukazatelů záporné hodnoty. Rentabilita vlivem zlepšujícího se hospodářského výsledku mírně roste. Nejvíce se podílelo na snižující se ztrátě rychlejší tempo růstu výnosů než tempo růstu nákladů (s rozdílem 8,25 %), dále také dochází k úspoře osobních nákladů. Výše uvedené napovídá o úzké souvislosti mezi rentabilitou a hospodářským výsledkem. Ukazatele rentability by mohly dosahovat vyšších hodnot, zvýšením příjmové stránky nemocnice. Tu je možné ovlivnit buď již zmíněnými tržbami od pojišťoven či např. rozšířením spektra poskytovaných zdravotních služeb.

Analýza aktivity se vyznačovala rozdílným vývojem. Doby obratu celkových, stálých a oběžných aktiv měly klesající trend. Průběh doby obratu krátkodobých pohledávek a krátkodobých závazků ovlivňovaly platby od zdravotních pojišťoven, kdy v jednom roce doby obratu vzrostly a v následujícím opět poklesly. Doby obratu zásob se pohybovaly průměrně na 18 dnech. Největší vliv na dobu obratu zásob mělo zřejmě znovuotevření biochemické laboratoře, kdy se zvýšily zásoby na skladě.

Na základě **analýzy zadluženosti** lze konstatovat, že nemocnice používá ke svému hospodaření používá především cizí zdroje v průměrné výši 53 %. Říká se, že cizí kapitál je levnější. Přesto by si nemocnice měla ujasnit, za jakou cenu tento kapitál získala. Na základě výpočtu podkapitalizace jsem zjistila, že nevlastní dostatečné množství kapitálu na krytí stálých aktiv, proto je nucena nahradit chybějící zdroj krátkodobým cizím majetkem. Zadluženost nemocnice by se dala snížit tím, kdyby docházelo k včasnému hrazení krátkodobých závazků.

Z hlediska **analýzy produktivity práce** se nemocnice jeví jako bezproblémová. Podařily se jí snížit osobní náklady, zvýšit přidaná hodnota a tržby. K růstu produktivity práce z tržeb napomohl také nový úsek laboratorních služeb, který je součástí biochemické laboratoře.

Analýza autarkie napovídá o 88,43 % krytí nákladů hlavní činnosti výnosy hlavní činnosti. Bohužel je tento ukazatel počítán jen v roce 2002, kdy byla nemocnice příspěvkovou organizací.

Pro **analýzu finančního zdraví** jsem zvolila Altmanův model důvěryhodnosti a Tafflerův model. Díky Altmanovu Z-skóre jsem se dozvěděla, že nemocnici mohou v budoucnu hrozit finanční problémy, protože výsledná hodnota se nacházela vysoce pod limitem. Tafflerův model zpočátku naznačuje finanční potíže, v dalších letech se jeho hodnota zlepšuje vlivem růstu rentability a likvidity.

Indikátory finanční situace svědčí o špatném hospodaření nemocnice. Ze sedmi indikátorů byly celkem 4 negativní. Největší problém je stále v záporném hospodářském výsledku a vysokém podílu krátkodobých cizích zdrojů. Mezi pozitivní indikátory bych zařadila hodnotu Tafflerova modelu, dále rychlejší tempo růstu produktivity práce než tempo růstu osobních nákladů, a v neposlední řadě také stagnující zadluženost.

Na základě provedené finanční analýzy lze říci, že Klatovské nemocnici, a. s. se podařilo za posledních 5 let „života“ zlepšit její hospodaření, konkrétně zvýšit tržby za poskytované služby a uspořit náklady. V roce 2006 vykázala ztrátu ve výši -13 858 tis. Kč, což dokládá zlepšení hospodaření o 59,72 % oproti začátku sledovaného období roku 2002, kdy byl hospodářský výsledek ve výši -34 400 tis. Kč. Pokud by se neúčtovaly odpisy do nákladů (představují 17 922 tis. Kč) jako tomu je u příspěvkových organizací, byl by kladný hospodářský výsledek ve výši 4 064 tis. Kč. Díky těmto skutečnostem lze konstatovat, že ekonomické výsledky nemocnice se pozvolna zlepšují a tím se zvyšuje její finanční stabilita. Bylo by proto zajímavé sledovat toto zdravotnické zařízení dále a zjistit, jak se bude vyvíjet jeho finanční situace.

Domnívám se, že hlavní cíl práce, posoudit finanční zdraví Klatovské nemocnice, a. s., jsem splnila. Dále jsem si v úvodu stanovila zjistit, zda provedená transformace z příspěvkové organizace na akciovou společnost nemocnici prospěla. Na základě souhrnného hodnocení v předchozích odstavcích mohu potvrdit, že změna právní formy nemocnici pomohla ke zlepšení a zprůhlednění hospodaření. Musím však poznamenat, že zhodnocení finanční analýzy vychází pouze z mých dosavadních zkušeností, které jsem získala během mého studia. Bohužel neznám činnost nemocnice podrobněji a tudíž ani konkrétní příčiny, které vedly k jednotlivým změnám ve finanční struktuře.

Seznam použité literatury

1. Grünwald, R.: Finanční analýza – metody a využití: VOX Consult, s. r. o., Praha, 1995.
2. Grünwald, R., Holečková, J.: Finanční analýza a plánování podniku: Oeconomica, Praha, 2007. ISBN 978-80-245-1108-5.
3. Hnilica, J., Kislingerová, E.: Finanční analýza: krok za krokem: C. H. Beck, Praha, 2005. ISBN 80-7179-321-3.
4. Kislingerová, E.: Manažerské finance: C. H. Beck, Praha, 2007. ISBN 978-7179-903-0.
5. Klang, M.: Obchodní společnosti – Průvodce právní úpravou v ČR: ARCH, Praha, 2004. ISBN 80-86165-90-6.
6. Kolář, P., Mrkvička, J.: Finanční analýza: ASPI, a. s., Praha, 2006. ISBN 80-7357-219-2.
7. Konečný, M.: Finanční analýza a plánování: PC-DIR Real, s. r. o., Brno, 1999. ISBN 80-214-1279-8.
8. Kovanicová, D., Kovanic, P.: Poklady skryté v účetnictví, díl I – Jak porozumět účetním výkazům: Polygon, Praha, 1996. ISBN 80-85967-42-1.
9. Kovanicová, D., Kovanic, P.: Poklady skryté v účetnictví. Díl II. – Finanční analýza účetních výkazů: Praha, Polygon, 1995. ISBN 80-901778-4-0.
10. Kraftová, I.: Finanční analýza municipální firmy: C. H. Beck, Praha, 2002. ISBN 80-7179-778-2.
11. Svoboda, Z.: Diplomová práce – Pokus o vytvoření optimální metodiky ekonomického hodnocení zdravotnických zařízení. Jindřichův Hradec, 2005.
12. Výroční zpráva 2004, 2005, 2006. Klatovská nemocnice, a. s.
13. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

Elektronické zdroje

14. Chválová, J.: Příspěvkové organizace nebo obchodní společnosti? Bulletin, číslo 4/2003. [online]. 2003 [cit. 2007-07-02]. Dostupný z: <http://osz.cmkos.cz/CZ/Z_tisku/Bulletin/04_2003/organizace.html>.
15. ÚZIS ČR: Aktuální informace č. 40/2007 – Nemocnice v České Republice v 1. pololetí 2007. [online]. 2007 [cit. 2007-07-02]. Dostupný z: <http://www.uzis.cz/download.php?ctg=20&search_name=nemocnice>.

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Pojetí hlavních etap finanční analýzy

Tabulka č. 2: Příspěvkové organizace versus akciová společnost

Tabulka č. 3: Algoritmus používaný v Tamarého modelu

Tabulka č. 4: Algoritmus Kralickova Quicktestu (1990)

Tabulka č. 5: Algoritmus Argentiho modelu

Tabulka č. 6: Altmanův index

Tabulka č. 7: Horizontální analýza zkrácených rozvah příspěvkové organizace

Tabulka č. 8: Horizontální analýza zkrácených rozvah akciové společnosti

Tabulka č. 9: Horizontální analýza výkazů zisků a ztrát ve zkrácené podobě

Tabulka č. 10: Horizontální analýza výkazů zisků a ztrát ve zkrácené podobě

Tabulka č. 11: Vertikální analýza rozvah ve zkráceném rozsahu (v %)

Tabulka č. 12: Vertikální analýza výkazů zisků a ztrát ve zkráceném rozsahu (v %)

Tabulka č. 13: Analýza čistého pracovního kapitálu (v tis. Kč)

Tabulka č. 14: Běžná likvidita (v tis. Kč)

Tabulka č. 15: Pohotovostní likvidita (v tis. Kč)

Tabulka č. 16: Okamžitá likvidita (v tis. Kč)

Tabulka č. 17: Vývoj čistého zisku (v tis. Kč)

Tabulka č. 18: Rentabilita aktiv (v tis. Kč)

Tabulka č. 19: Rentabilita vlastního kapitálu (v tis. Kč)

Tabulka č. 20: Rentabilita tržeb (v tis. Kč)

Tabulka č. 21: Rentabilita nákladů (v tis. Kč)

Tabulka č. 22: Haléřový ukazatel nákladovosti (v tis. Kč)

Tabulka č. 23: Obrat aktiv (v tis. Kč)

Tabulka č. 24: Doby obratu aktiv (v tis. Kč)

Tabulka č. 25: Řízení pohledávek (v tis. Kč)

Tabulka č. 26: Řízení krátkodobých závazků (v tis. Kč)

Tabulka č. 27: Řízení zásob (v tis. Kč)

Tabulka č. 28: Ukazatel věřitelského rizika (v tis. Kč)

Tabulka č. 29: Koeficient samofinancování (v tis. Kč)

Tabulka č. 30: Míra zadluženosti (v tis. Kč)

Tabulka č. 31: Podkapitalizování (v tis. Kč)

Tabulka č. 32: Nákladovost přidaného hodnoty (v tis. Kč)

Tabulka č. 33: PP z přidané hodnoty (v tis. Kč)

Tabulka č. 34: PP z tržeb (v tis. Kč)

Tabulka č. 35: Rozklad rentability celkového kapitálu (ROA)

Tabulka č. 36: Rozklad rentability vlastního kapitálu (ROE)

Tabulka č. 37: Altmanův model

Tabulka č. 38: Tafflerův bankrotní model

Tabulka č. 39: Hodnocení finanční situace Klatovské nemocnice, a. s. na konci roku 2006

Seznam grafů

Graf č. 1: Vývoj ukazatelů likvidity

Graf č. 2: Vývoj čistého zisku

Graf č. 3: Struktura výnosů

Graf č. 4: Struktura nákladů

Graf č. 5: Nákladovost tržeb

Graf č. 6: Vývoj ukazatelů rentability

Graf č. 7: Vývoj dob obrátů aktiv a zásob

Graf č. 8: Vývoj dob obrátů krátkodobých pohledávek a závazků

Graf č. 9: Vývoj ukazatelů zadluženosti

Seznam příloh

Příloha č. 1: Organizační schéma Klatovské nemocnice, a. s.

Příloha č. 2: Souhrn vybraných poměrových ukazatelů

Příloha č. 3: Rozvaha Nemocnice s poliklinikou Klatovy (v tis. Kč)

Příloha č. 4: Výkaz zisku a ztráty celkem Nemocnice s poliklinikou Klatovy (v tis. Kč)

Příloha č. 5: Balance Nemocnice s poliklinikou Klatovy

Příloha č. 6: Tvorba hospodářského výsledku ve srovnání s rokem 2003 (v tis. Kč)

Příloha č. 7: Rozvaha v plném rozsahu ke dni 31. 12. 2004 (v celých tisících Kč)

Příloha č. 8: Výkaz zisku a ztráty v plném rozsahu ke dni 31. 12. 2004 (v celých tisících Kč)

Příloha č. 9: Rozvaha v plném rozsahu ke dni 31. 12. 2005 (v celých tisících Kč)

Příloha č. 10: Výkaz zisku a ztráty v plném rozsahu ke dni 31. 12. 2005 (v celých tisících Kč)

Příloha č. 11: Rozvaha v plném rozsahu ke dni 31. 12. 2006 (v celých tisících Kč)

Příloha č. 12: Výkaz zisku a ztráty v plném rozsahu ke dni 31. 12. 2006 (v celých tisících Kč)